

Thema-avond

De gevechten in Arnhem-Lombok

18 en 19 sept 1944

Programma

Brainstorm/discussie 90 min

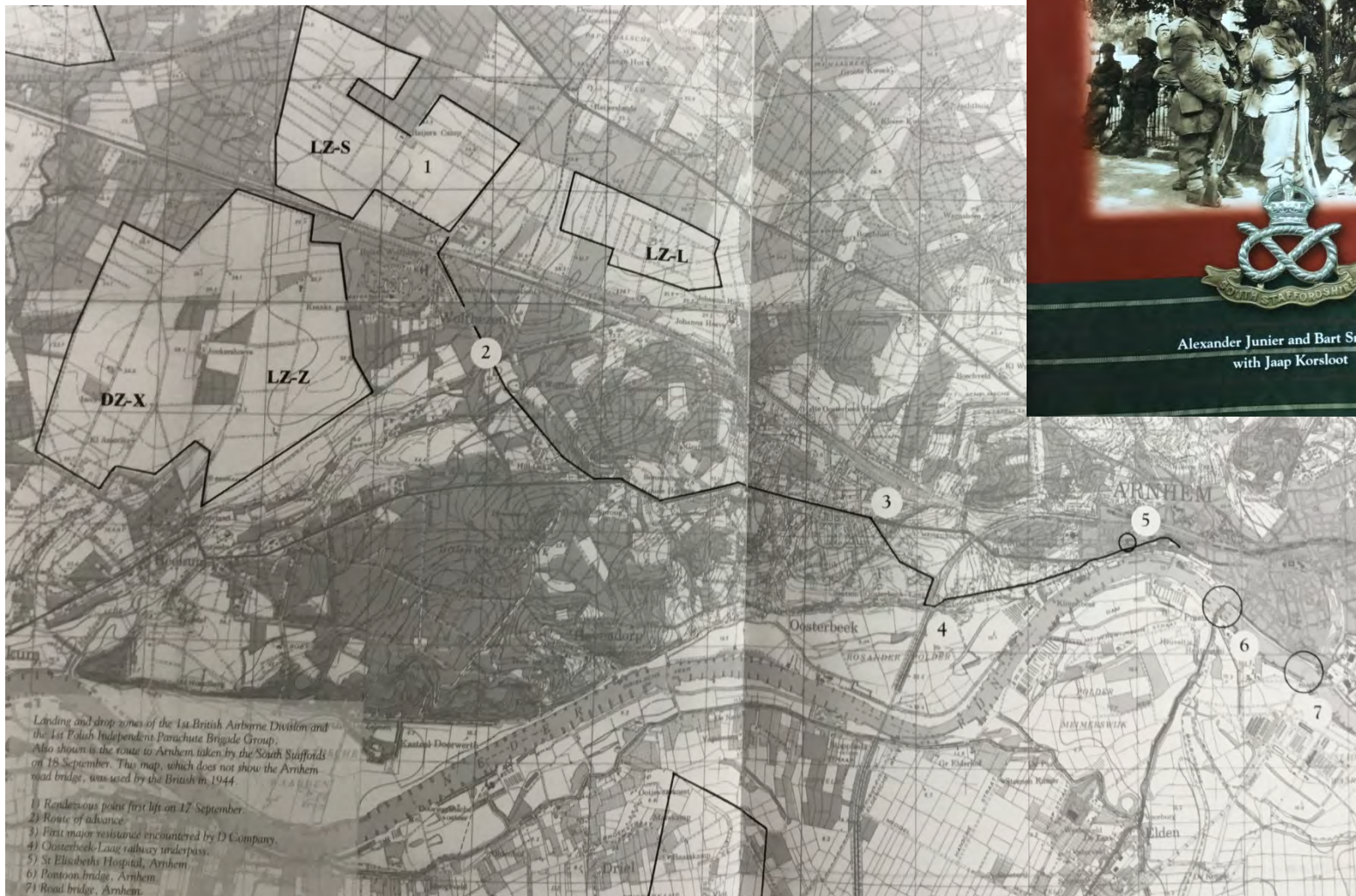
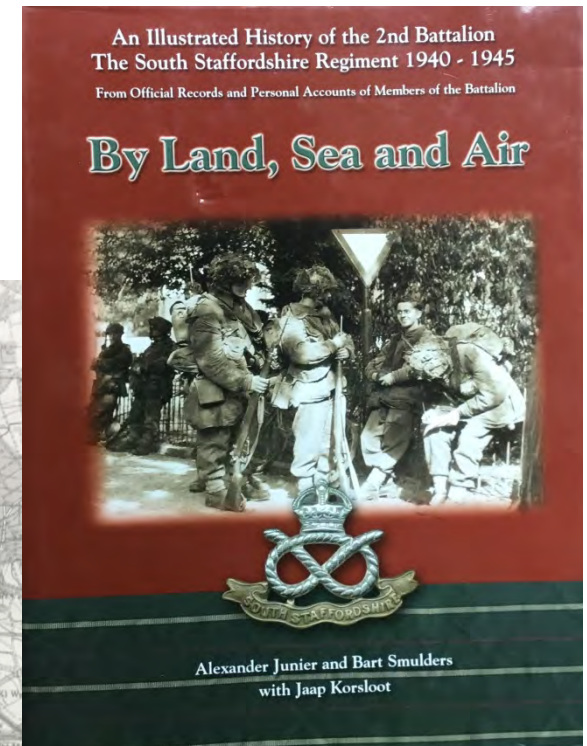
- Korte inleiding: **Waarom doen we deze brainstorm?**
- **De landingen op DZ X op zondagmiddag 17 september** (Erik Jellema: 10 minuten)
- **De Duitse reactie vanaf 1300 uur tot 2100 uur** (*Dirk Hoekendijk: 10 minuten*)
- **Het vervolg van de opmars van 1 en 3 Para op maandagmorgen** (Erik Jellema: 5 minuten)
- **Waarnemend commandant 1 Airborne Division besluit tot versterken.**(Erik Jellema: 5 minuten)
- **Vier Britse bataljons in Lombok zonder centrale sturing** (Otto van Wigger: 5 minuten)
- **Wat is de Duitse situatie op dinsdagmorgen 0400 uur?** (Dirk Hoekendijk: 5 minuten)
- **De inzet van 2 Battalion South Staffords** (Bart Smulders: 15 minuten)
- **De inzet van 11 Para** (Gerrit Pijpers: 15 minuten)
- **De Duitse tegenaanvallen van 0900 en 1300 uur.** (Dirk Hoekedijk: 10 minuten)
- **Conclusies**

Vier Britse bataljons in Lombok zonder centrale sturing

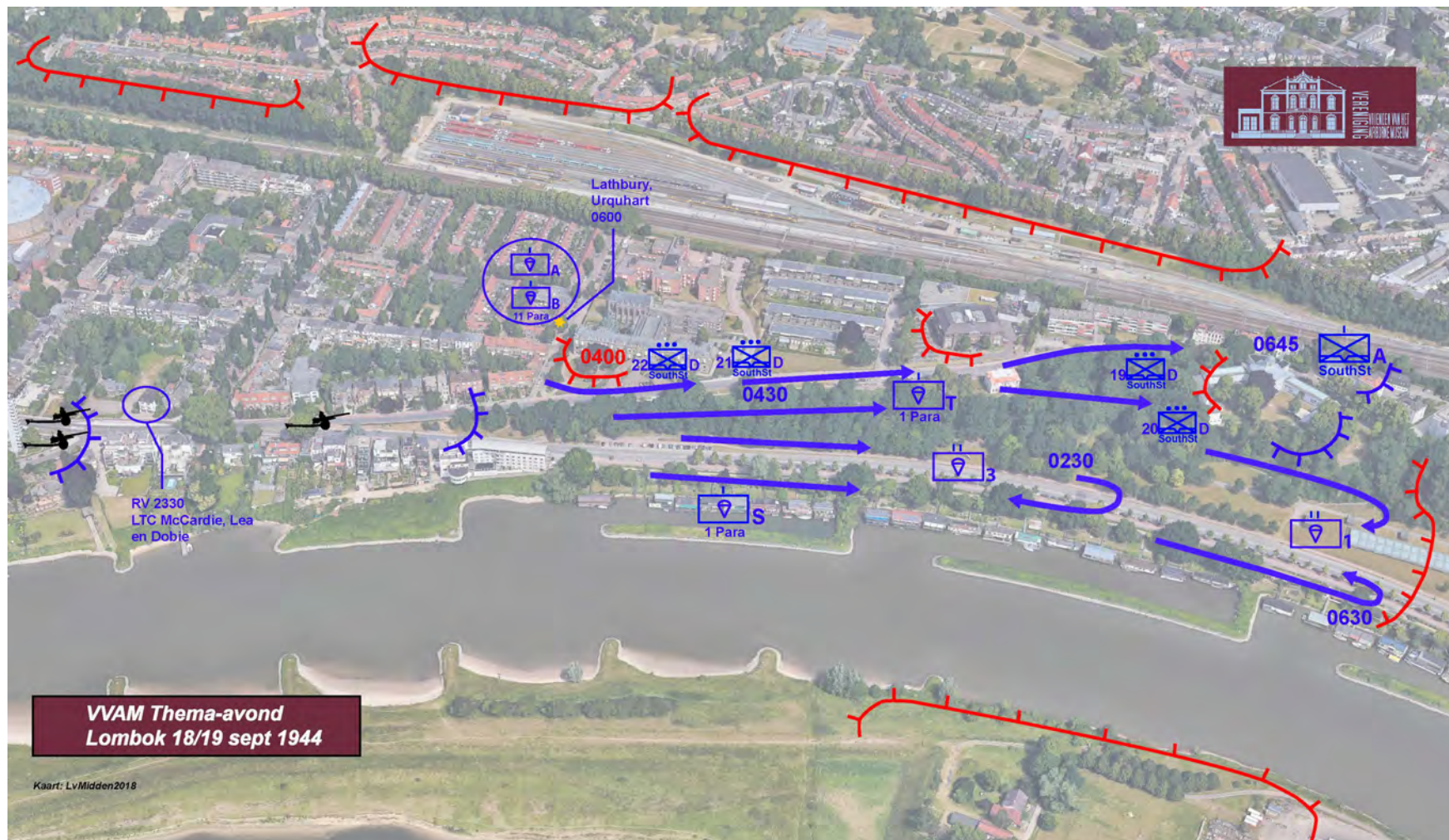

De inzet van 2 Battalion South Staffords

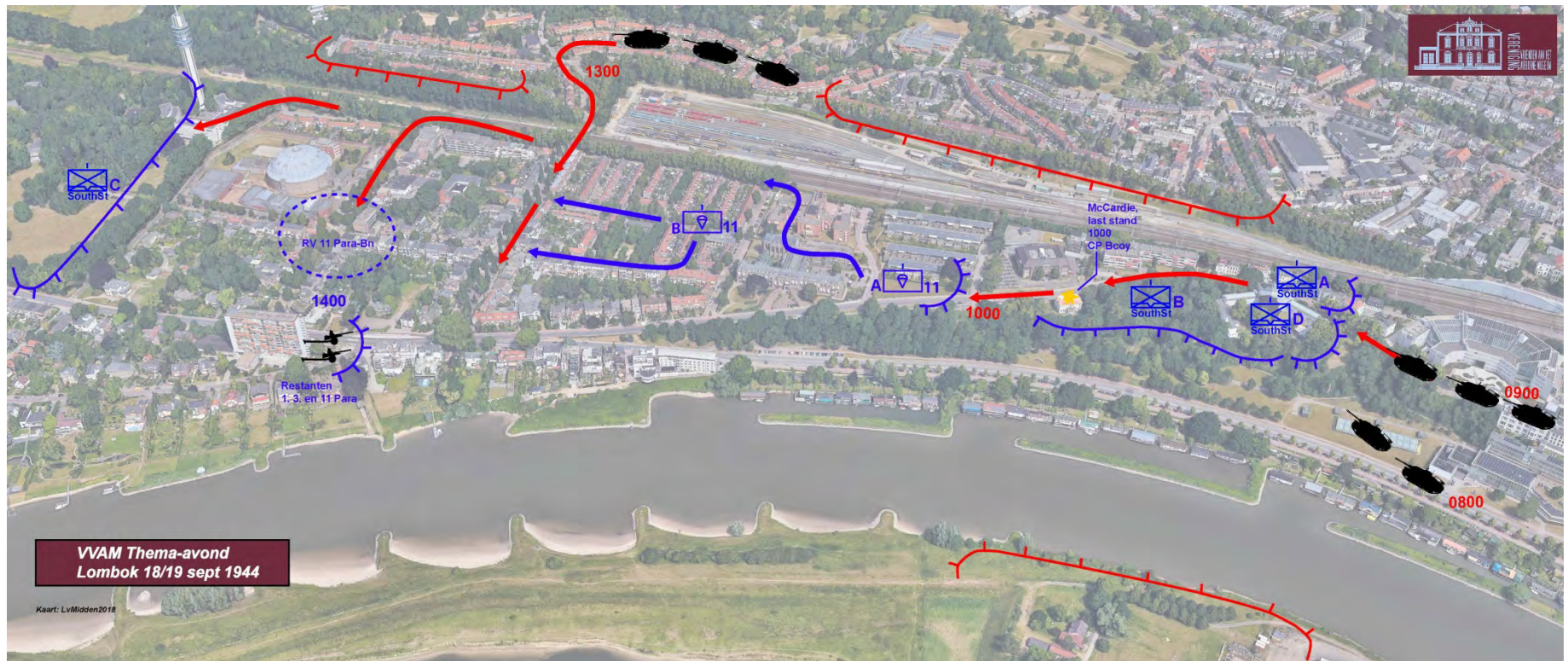

De aanval op dinsdagnacht 19 sept tot het Museum

De Duitse tegenaanvallen op de dinsdagmorgen 19 sept

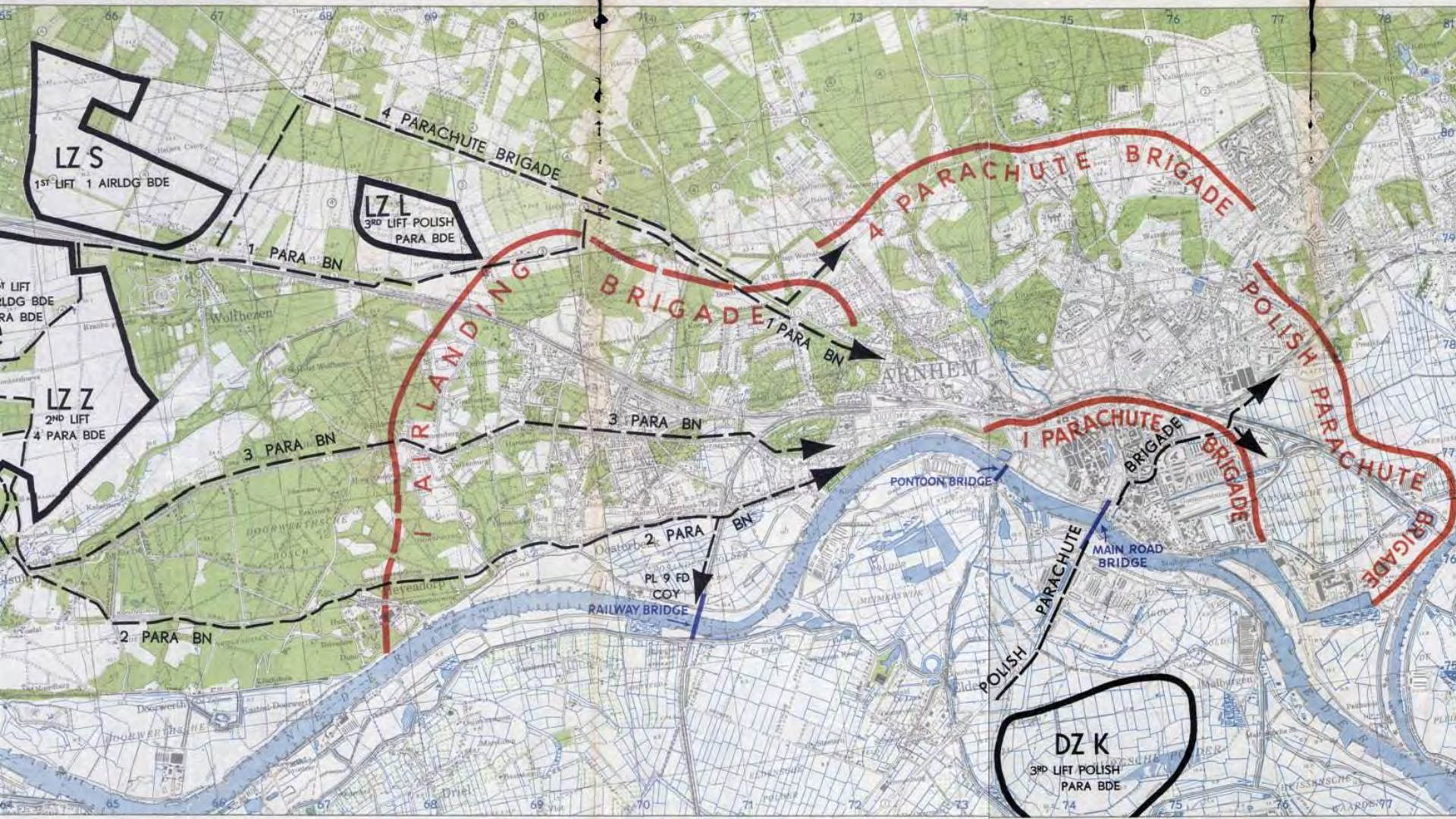

Wargame Lombok 11 mei 2018

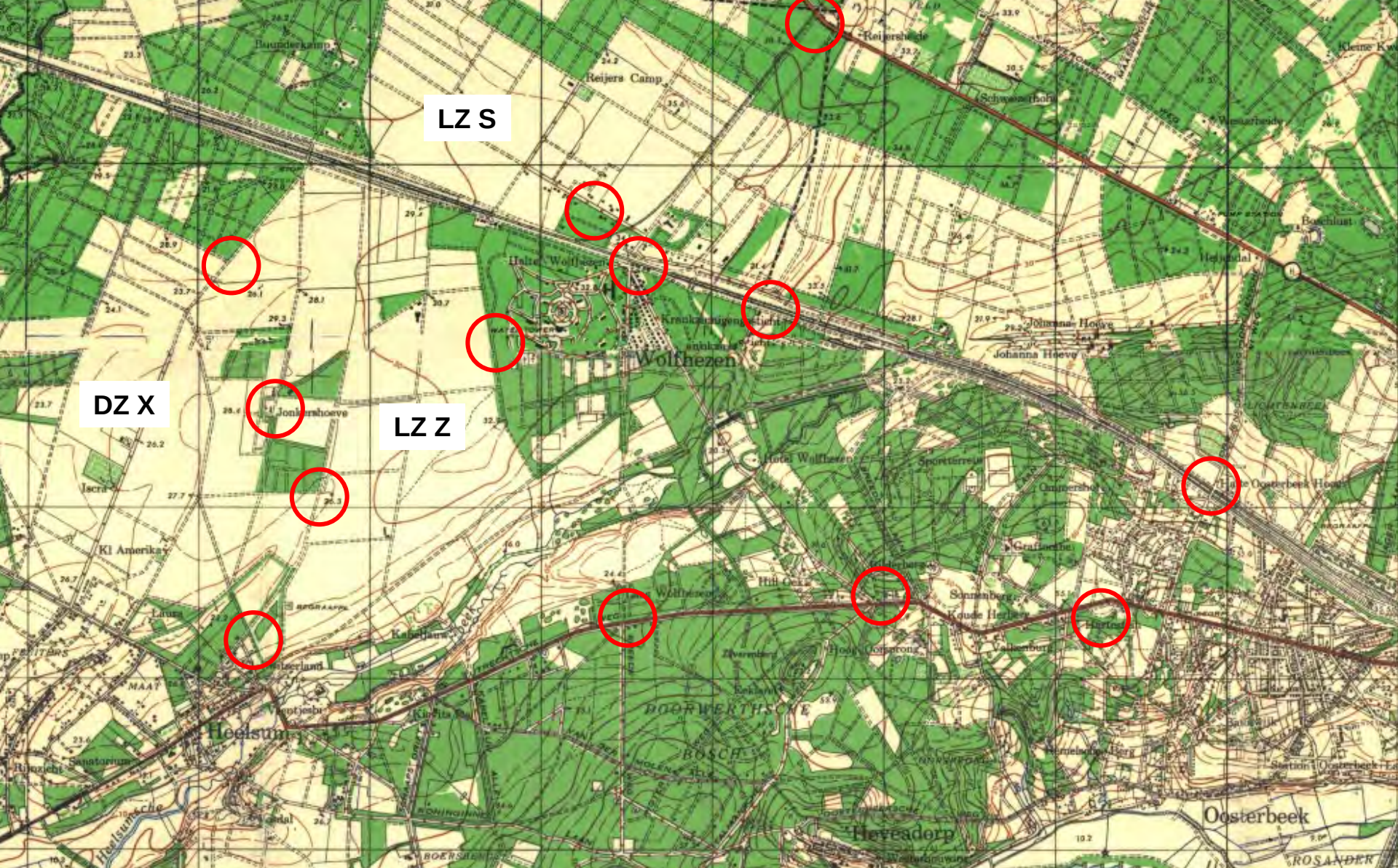
- **De landingen op DZ X op zondagmiddag 17 september** (*Erik Jellema: 10 minuten*)
  - Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?
  - Wat is de situatie op zondagavond om 2100 uur?
  - Waarom verlaten BG Lathbury en MG Urquhart beiden hun commandopost?
  - Waarom houdt 3 Para halt om 2130 uur terwijl de Ccoy een succesvolle omtrekking heeft gedaan via de spoorlijn?
  - Waarom wordt dit niet uitgebuit? Waarom volgt BG Lathbury het advies van Majoor Hibbert op de brug niet op?

Wargame Lombok 11 mei 2018

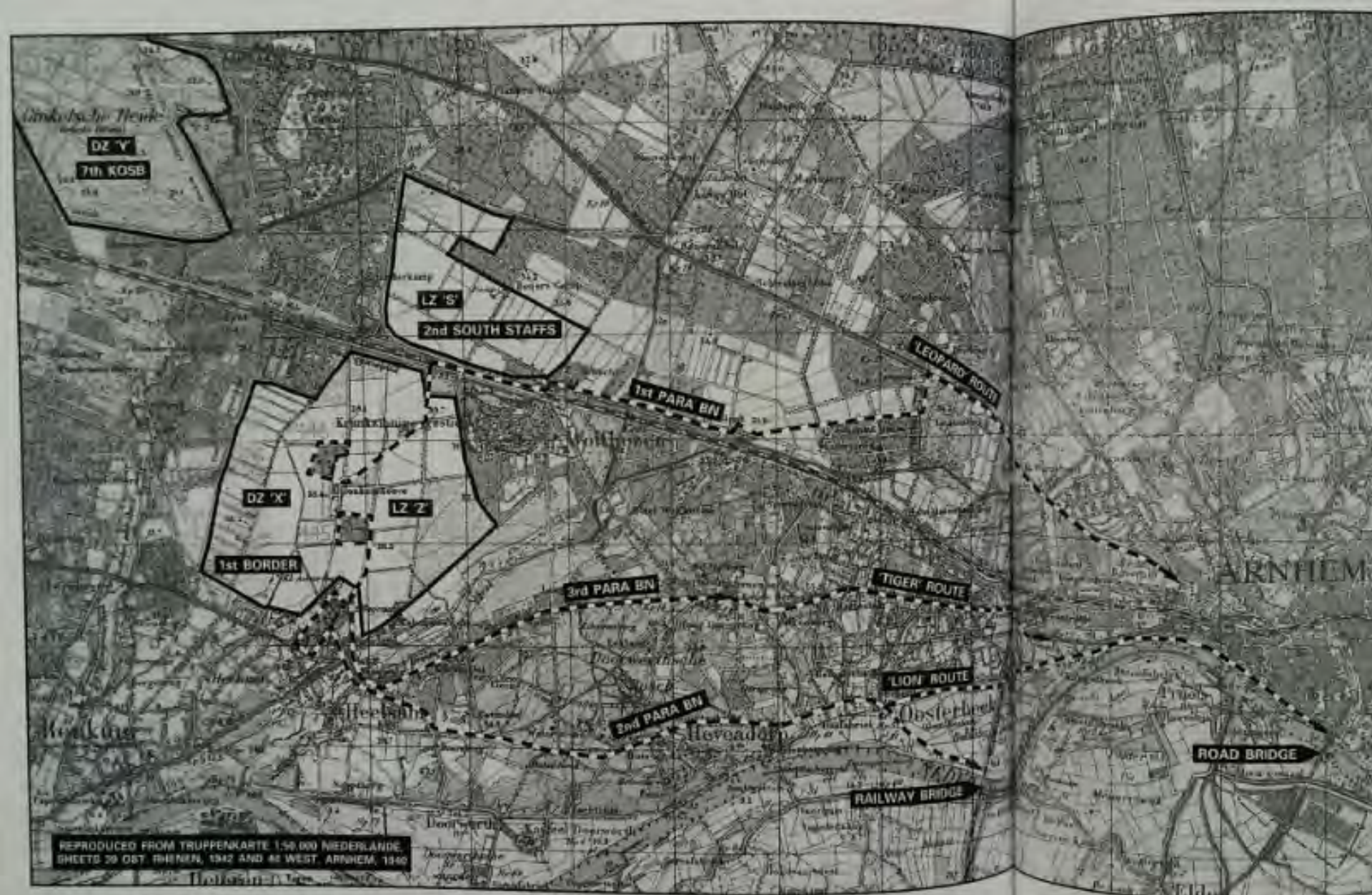
Wargame Lombok 11 mei 2018

Wargame Lombok 11 mei 2018

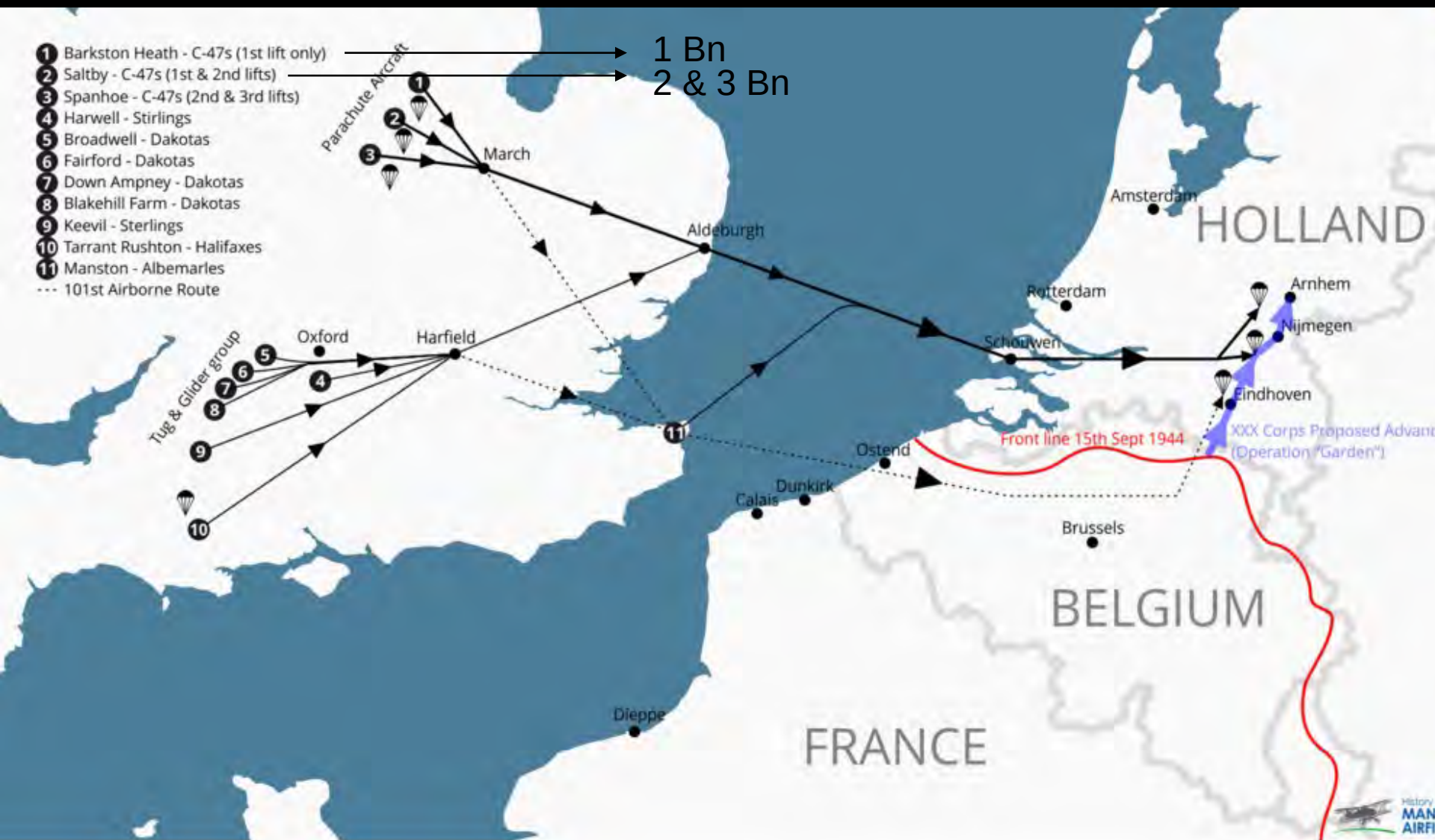
Wargame Lombok 11 mei 2018

- **De landingen op DZ X op zondagmiddag 17 september** (Erik Jellema: 10 minuten)
  - ➔ ○ Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?
  - Wat is de situatie op zondagavond om 2100 uur?
  - Waarom verlaten BG Lathbury en MG Urquhart beiden hun commandopost?
  - Waarom houdt 3 Para halt om 2130 uur terwijl de Ccoy een succesvolle omtrekking heeft gedaan via de spoorlijn?
  - Waarom wordt dit niet uitgebuit? Waarom volgt BG Lathbury het advies van Majoor Hibbert op de brug niet op?

o Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?

Wargame Lombok 11 mei 2018

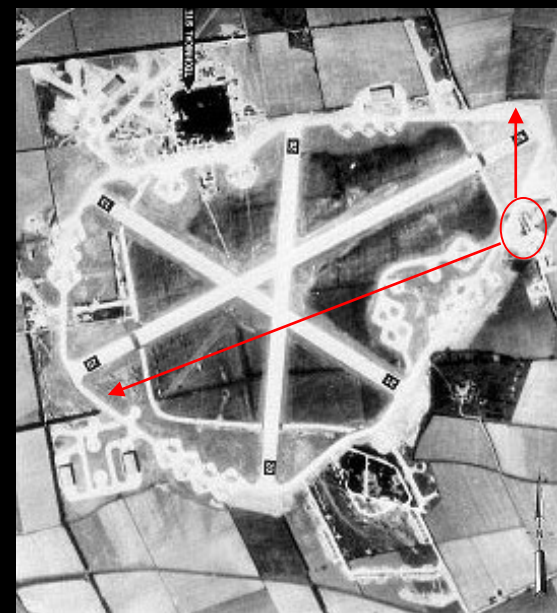
◦ Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?

314th Troop Carrier Group [edit]

Although a US ground party arrived in December 1943, it was not until the following February that a C-47 group moved in. This was the 314th Troop Carrier Group with Douglas C-47 and C-53 Skytrain transports which flew in from Sicily. Having earned a Distinguished Unit Citation for its operations in the Mediterranean Theater of Operations since May 1943 with Twelfth Air Force. Operational squadrons and fuselage codes of the 314th were:

- 32d Troop Carrier Squadron (S2)
  - 50th Troop Carrier Squadron (2R)
  - 61st Troop Carrier Squadron (Q9)
  - 62d Troop Carrier Squadron (E5)
- 2 Bn
- 3 Bn

The 314th TCG was part of the IX Troop Carrier Command 52nd Troop Carrier Wing.

Wargame Lombok 11 mei 2018

Wargame Lombok 11 mei 2018

Wargame Lombok 11 mei 2018

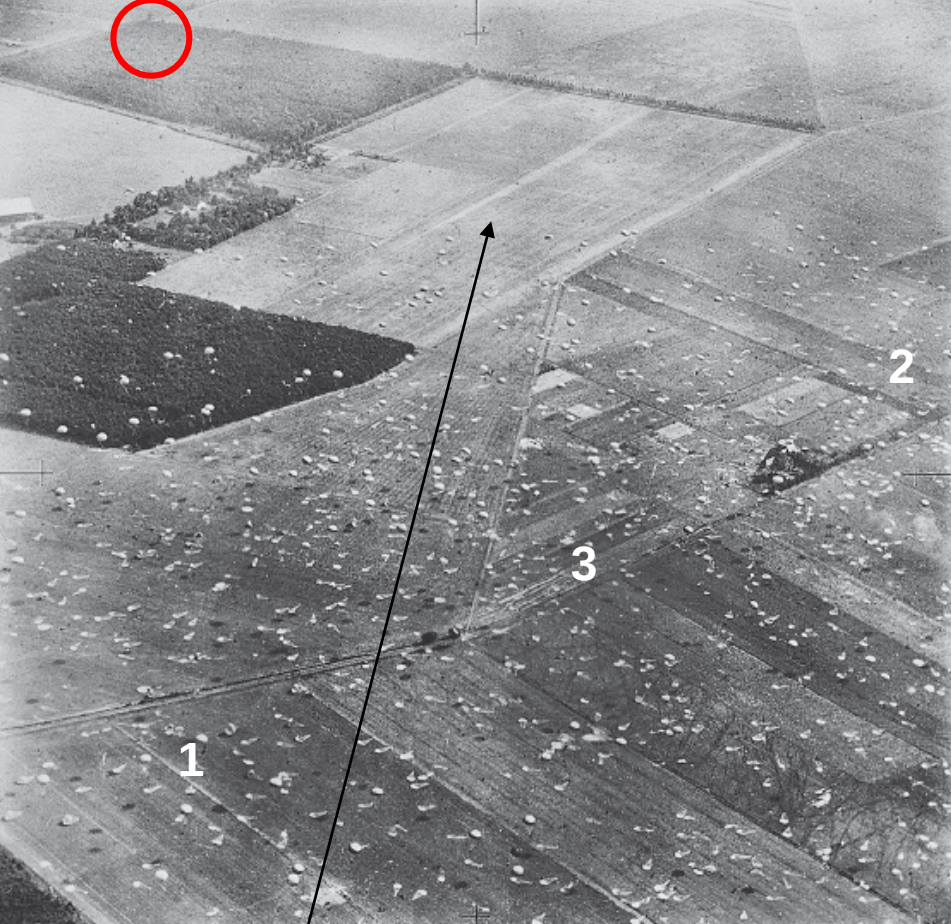
Dropping para's op 17 september, op DZ-X, op de grond zijn de reeds gelande zweefvliegtuigen te zien.

Op Google Maps met rood omlijnd het getoonde gebied vandaag de dag.

Wargame Lombok 11 mei 2018

12.40 PATHFINDERS

13.00 GLIDER LANDINGS (40")

13.50 PARA DROPPING (10" LATE)

Volgorde z-n: 2, 3, 1 BN

14.10 DROP COMPLETE

14.45 ALL Bn's AT RV's IN COMMS

15.00 2 & 3 Bn SET OFF (1 RES)

15.20 RECCE LOST JEEPS RUMOUR

15.30 1 Bn SETS OFF

15.35 RECCE SETS OFF

15.45 1 PARA BDE HQ SETS OFF

15.45 RECCE HALTED BY KRAFFT

- **De landingen op DZ X op zondagmiddag 17 september** (Erik Jellema: 10 minuten)
  - Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?
  - ➔ ○ Wat is de situatie op zondagavond om 2100 uur?
  - Waarom verlaten BG Lathbury en MG Urquhart beiden hun commandopost?
  - Waarom houdt 3 Para halt om 2130 uur terwijl de Ccoy een succesvolle omtrekking heeft gedaan via de spoorlijn?
  - Waarom wordt dit niet uitgebuit? Waarom volgt BG Lathbury het advies van Majoor Hibbert op de brug niet op?

A, C, HQ, B

17 1500

17 +/- 1900 B

17 +/- 2400 C

17 +/- 1530 3-A
McDermont

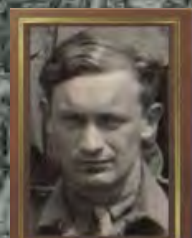
17 +/- 1800

17 +/- 2400 B

17 +/- 1645 A
Lathbury talks to Frost

17 +/- 1830 9-C
Lt Barry wia

17 +/- 2000

Maj. J.A. Hibbert

REPRODUCED FROM TRUPPENKARTE 1:50,000 NIEDERLANDE, SHEETS 39 OST. RHENEN, 1942 AND 42 WEST. ARNHEM, 1940

Wargame Lombok 11 mei 2018

2nd Parachute Battalion

Based at Stoke Rochford and Grantham. Flew in 34 C-47s from Saltby, vehicles in gliders as 1st Battalion. Went in: 525 men; died: 57; evacuated: 16; captured: 452

Headquarters Company : Maj. F. R. Tate
Signals Platoon : Lt. J. G. Blunt

Support Company : Capt. S. C. Panter
Assault Platoon : Lt. D. M. Douglas
Mortar Platoon : Lt. R.B. Woods
Medium Machine Gun Platoon : Lt. J. H. A. Monsell

A Company : Maj. D. Tatham-Warter
No.1 Platoon : Lt. Robin Vlasto
No.2 Platoon : Lt. Jack Grayburn
No.3 Platoon : Lt. Andrew McDermont

B Company : Maj. D. Crawley
No.4 Platoon : Lt. H. Levien
No.5 Platoon : Lt. C. Stanford
No.6 Platoon : Lt. P. Cane

C Company : Maj. V. Dover
No.7 Platoon : Lt. D. Russell
No.8 Platoon : Lt. I. Russell
No.9 Platoon : Lt. P. Barry

Lt.Col. J.D. Frost

Parachute Bn Group: 481 PAX, B TP 1PS RE, 2 PLT 9F RE, AT PLT, BTY CDR

Wargame Lombok 11 mei 2018

3rd Parachute Battalion

Based at Spalding. Flew in as 2nd Battalion. Went in: 588 men; died: 65; evacuated: 28; captured: 495

Lt.Col. J.A.C. Fitch

Headquarters Company : Maj. J. I. Houston

Signals Platoon : Lt. J. Pryce

Assault/Pioneer Platoon : Lt. H. D. Burwash

Mortar Platoon : Lt. J. Gillespie

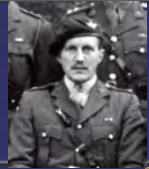
Medium Machine Gun Platoon : Lt. M. J. Dickson

A Company : Maj. M. Dennison

No.1 Platoon : Lt. R.M. Bussell (escaped and killed by the gestapo)

No.2 Platoon : Lt. A. R. Baxter

No.3 Platoon : Lt. B. P. Ash

B Company : Maj. A.P.H. Waddy (KIA)

No.4 Platoon : Lt. E. A. James

No.5 Platoon : Lt. J. Cleminson

No.6 Platoon : Lt. G. T. Hill

C Company : Maj. P. Lewis

No.7 Platoon : Lt P. Hibburt

No.8 Platoon : Lt. G. M. Infield

No.9 Platoon : Lt. L. Wright

Lt. Col. J.A.C. Fitch

B, C, HQ, A

17 +/- 1730 C

Ltcol Fitch &
Lathbury order C
Coy move north

17 2300

17 1915-
2000

17 1500

17 +/- 1700 5-B

Lt Cleminson-
Kussin

17 +/- 1700

MG Urquhart en
Lathbury (22 set)

Bij 3 Bn

17 +/- 1730 5-B

Lt Cleminson-
Koude Herberg

17 +/- 1800-2000

A Coy

Maj Dennison

Bilderberg

18 0430 - Advance
continued "B" Coy,
Bn HQ, RE, HQ Coy,
"A" Coy,

REPRODUCED FROM TRUPPENKARTE 1:50,000 NIEDERLANDE,
SHEETS 39 OST. RHENEN, 1942 AND 42 WEST. ARNHEM, 1940

Wargame Lombok 11 mei 2018

1st Parachute Battalion

Based at Grimsthorpe Castle and Bourne. Flew in 34 C-47s from Barkston Heath, vehicles in 7 Horsas from Keevil and a Hamilcar from Tarrant Rushton. Went in: 548 men; died: 82; evacuated: 89 or 108 (reports differ); captured: 377

Lt. Col. D.T. Dobie

Headquarters/Support Company : Capt. J. A. E. Davies

Signals Platoon : Lt. J. J. Lasenby

Assault Platoon : Lt. W. J. F. Sutton

Mortar Platoon : Lt. G. E. Guyon

Medium Machine Gun Platoon : Lt. J. Gardiner

R Company : Maj. J. Timothy

No.1 Platoon : Lt. F. H. Greenhalgh

No.2 Platoon : Lt. G. Kilmartin

No.3 Platoon : Lt. R. A. Halstead

Maj. J. Timothy

S Company : Maj. R. Stark

No.5 Platoon : Lt. B. J. Gick

No.6 Platoon : Lt. R. A. J. Bingley

No.7 Platoon : Lt. R. H. B. Feltham

Maj. R. Stark

T Company : Maj. C. Perrin-Brown

No.9 Platoon : Lt. J. T. McFadden

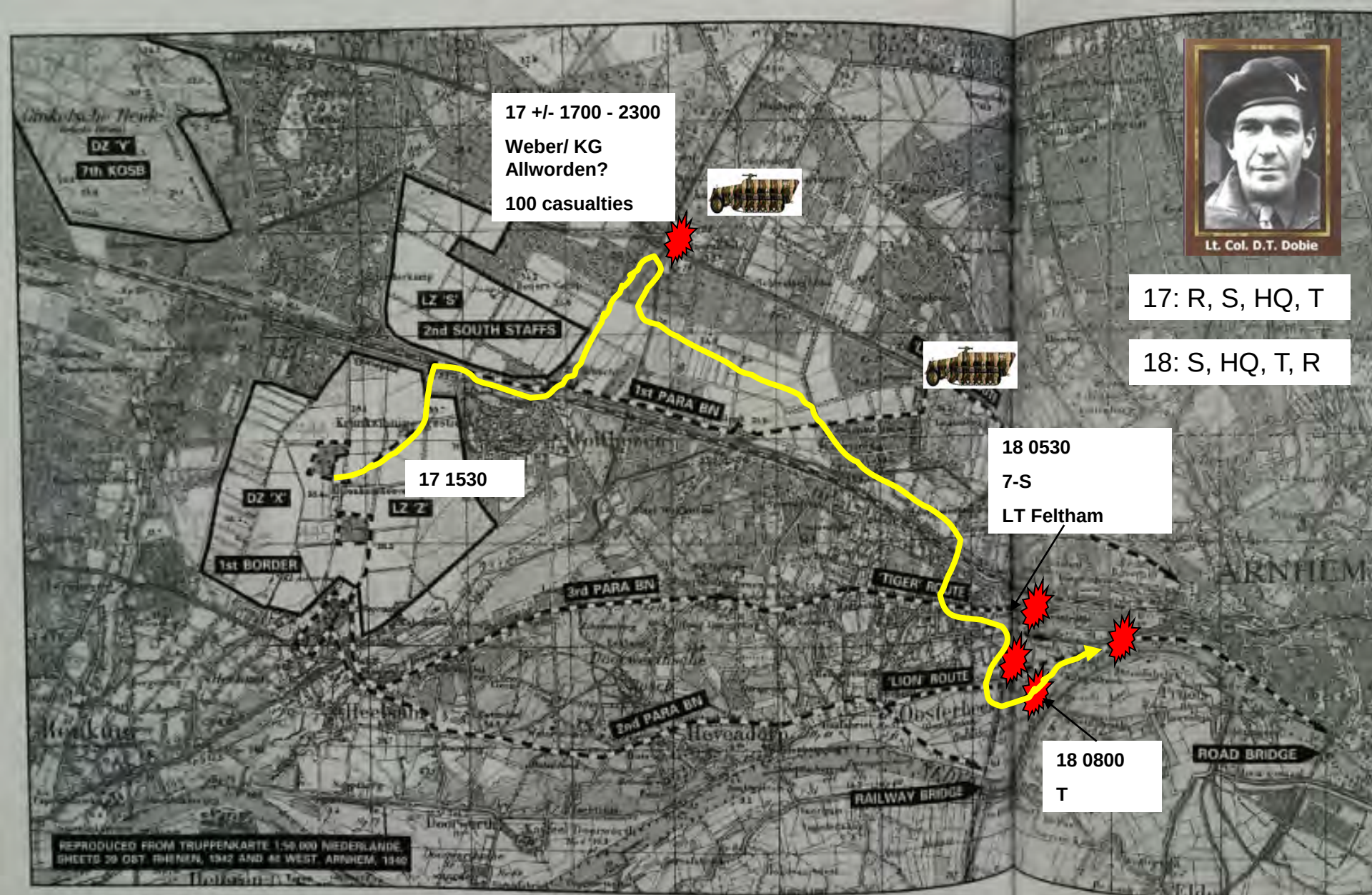
No.10 Platoon : Lt. E. Davies

No.11 Platoon : Lt. J. Helingoe

Maj. C. Perrin-Brown

17 +/- 1700 - 2300

Weber/ KG
Allworden?

100 casualties

Lt. Col. D.T. Dobie

17: R, S, HQ, T

18: S, HQ, T, R

17 1530

18 0530

7-S

LT Feltham

18 0800

T

Wargame Lombok 11 mei 2018

- **De landingen op DZ X op zondagmiddag 17 september** (*Erik Jellema: 10 minuten*)
  - Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?
  - Wat is de situatie op zondagavond om 2100 uur?
  - ➔ ○ Waarom verlaten BG Lathbury en MG Urquhart beiden hun commandopost?
  - Waarom houdt 3 Para halt om 2130 uur terwijl de Ccoy een succesvolle omtrekking heeft gedaan via de spoorlijn?
  - Waarom wordt dit niet uitgebuit? Waarom volgt BG Lathbury het advies van Majoor Hibbert op de brug niet op?

Left: All over the landing zones, men are assembling and units sorting themselves out. Although the official caption calls these men 'glider-borne troops', they are in fact paras (as can be seen from the bulky leg pockets of their trousers; glidermen having the normal non-expandable pockets). They are members of C (Lines) Section of **Divisional Signals** (who have just come down in the last serial, A-27). L-R: Corporals D. R. Camell and S. Howett, Signaller Jimmy Foxon, Lance-Corporal George Elliot, Lance-Sergeant Ron Cole (with walkie-talkie) and Signallers J. 'Wog' Holloway, Jim McCulley and J. Nicoll. Signaller Nicoll is pulling a Bren gun from its protective cover while the other men are armed with Lee Enfields and Stens. (Lewis, roll 1, frame 2.)

Defence Studies

ISSN 1470-2436 (Print) 1743-9932 (Online) journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/Xdef20>

Assessing the Reasons for Failure: 1st British Airborne Division Signal Communications during Operation 'Market Garden'

Major John W. Greenacre British Army

ATDI

White Paper

Communications at the battle of Arnhem: A modern day technical analysis

John Berry BSc MBA CEng FIEE MCMI

February 2004

Wargame Lombok 11 mei 2018

Wireless diagrams for Operation Market showing main links planned

Immediately on arrival of first lift

1st Parachute
Brigade

21st Independent
Parachute Company

1st Airlanding
Brigade

68 P

68 P

22

1st Airborne Division
tactical headquarters

18/ 68 set

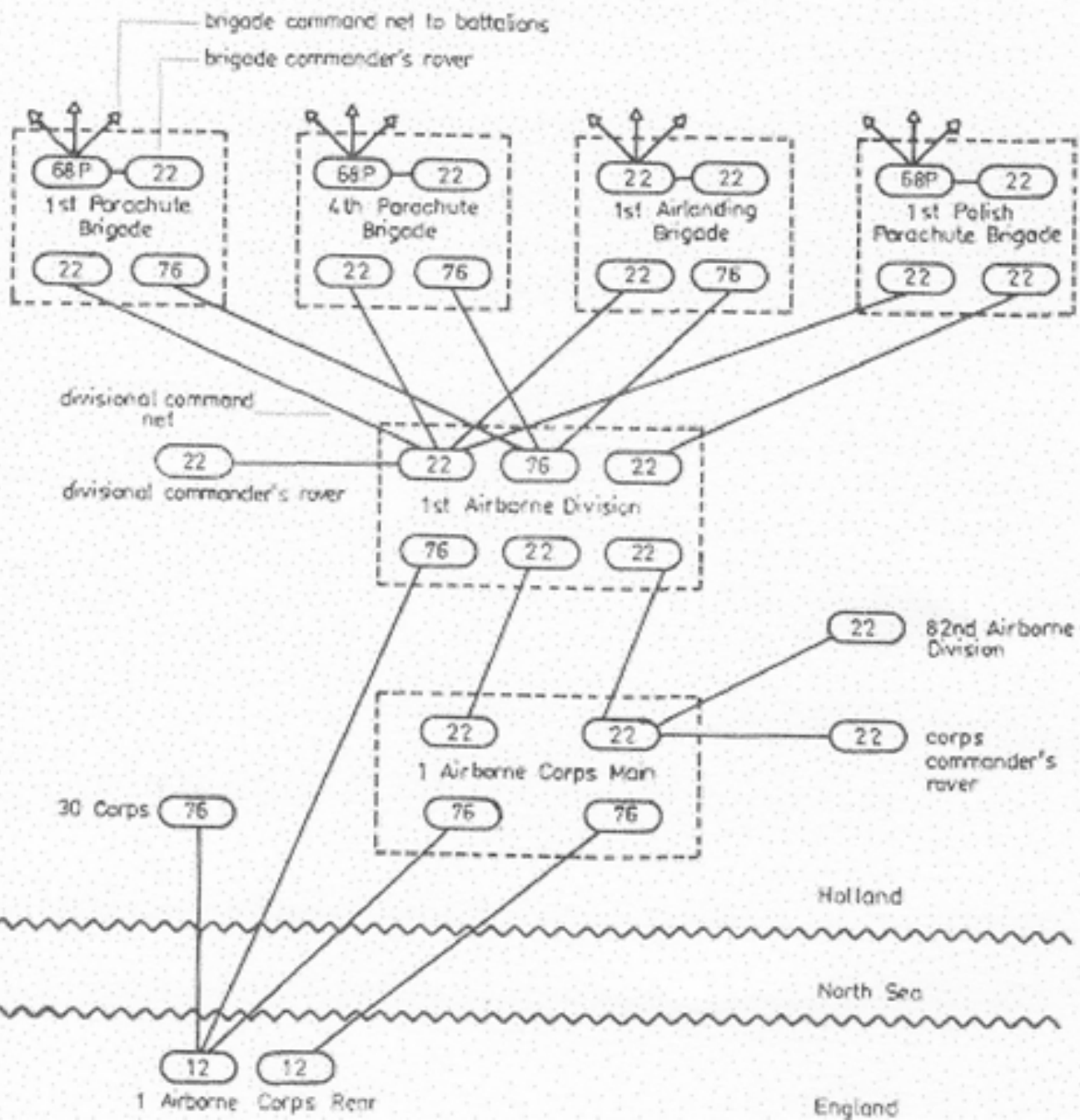

22 set

Eventually

Set 68P

The **Wireless** set no 22.

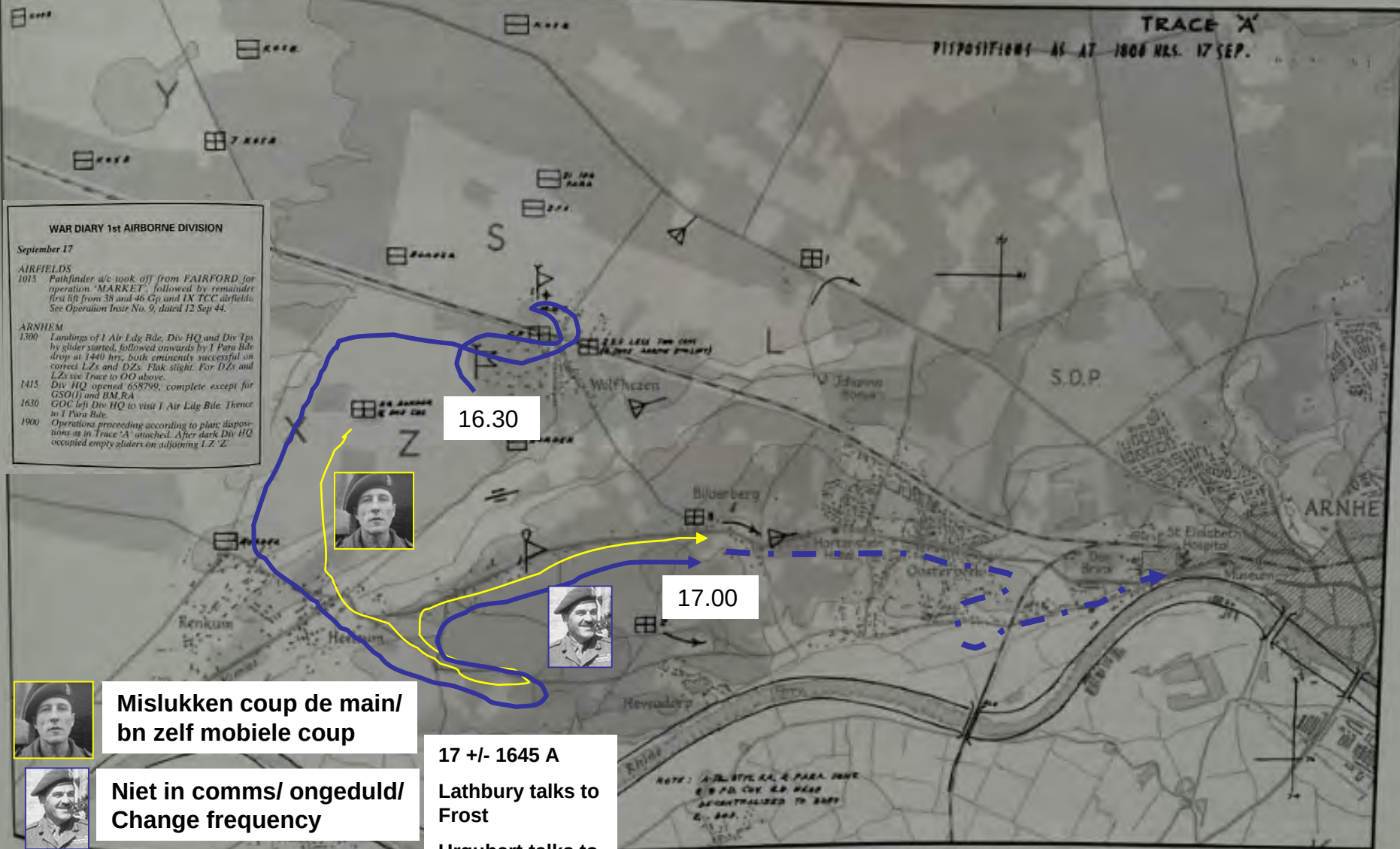
The wireless operator with the **Wireless Set** no 22, during the battle

A picture scene in the post war film,

Theirs is the Glory.

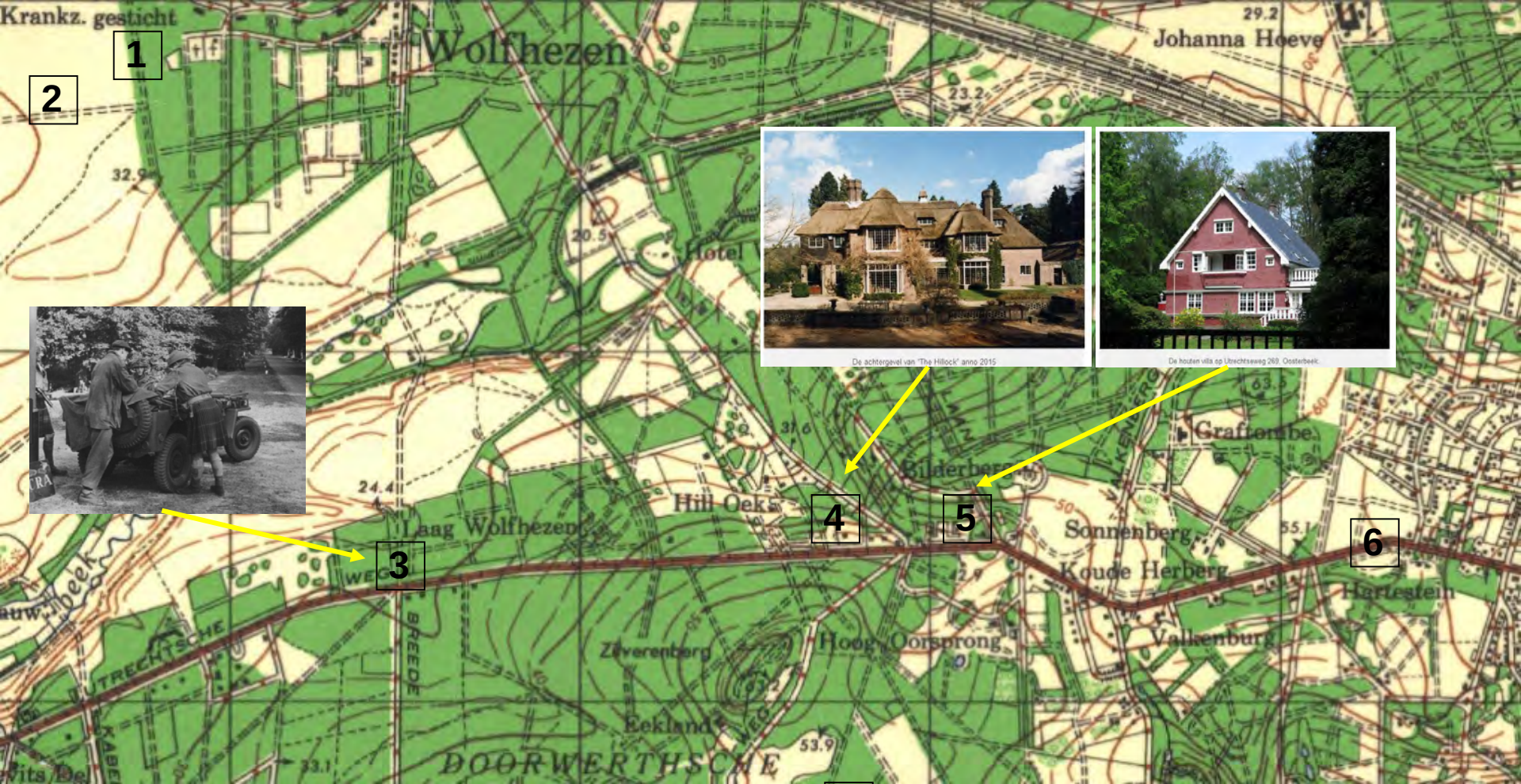
PLATE 1. WIRELESS SET No. 33 AIRBORNE STATION. EQUIPMENT IN POSITION IN THE VEHICLE

Trace 'A', referred to in the divisional war diary for September 17 gives the positions of battalions and companies as at 1800 hours. 'SS' stands for South Staffords, and 'GP' for glider

pilots. Also given are the locations of division and brigade headquarters, of the light artillery regiment, and of the medical dressing station (181st Airlanding Field Ambulance).

- 1 17 1600-1900: HQ bij achteruitgang Krank. gesticht
- 2 17 1900: HQ in 6 Gliders
- 3 18 0800: HQ kpt Utrechtseweg-Kasteellaan/Breedeweg

- 4 18 0930-1630: HQ in Villa Hillock
- 5 17/18 Urquhart en Lathbury overnachten
- 6 18 1740-25 2200: HQ in Hartenstein

Wargame Lombok 11 mei 2018

- **De landingen op DZ X op zondagmiddag 17 september** (*Erik Jellema: 10 minuten*)
  - Waar vandaan vertrekken de bataljons van 1 Para Bde?
  - Wat is de situatie op zondagavond om 2100 uur?
  - Waarom verlaten BG Lathbury en MG Urquhart beiden hun commandopost?
  - Waarom houdt 3 Para halt om 2130 uur terwijl de Ccoy een succesvolle omtrekking heeft gedaan via de spoorlijn?
  - ➔ ○ Waarom wordt dit niet uitgebuit? Waarom volgt BG Lathbury het advies van Majoor Hibbert op de brug niet op?

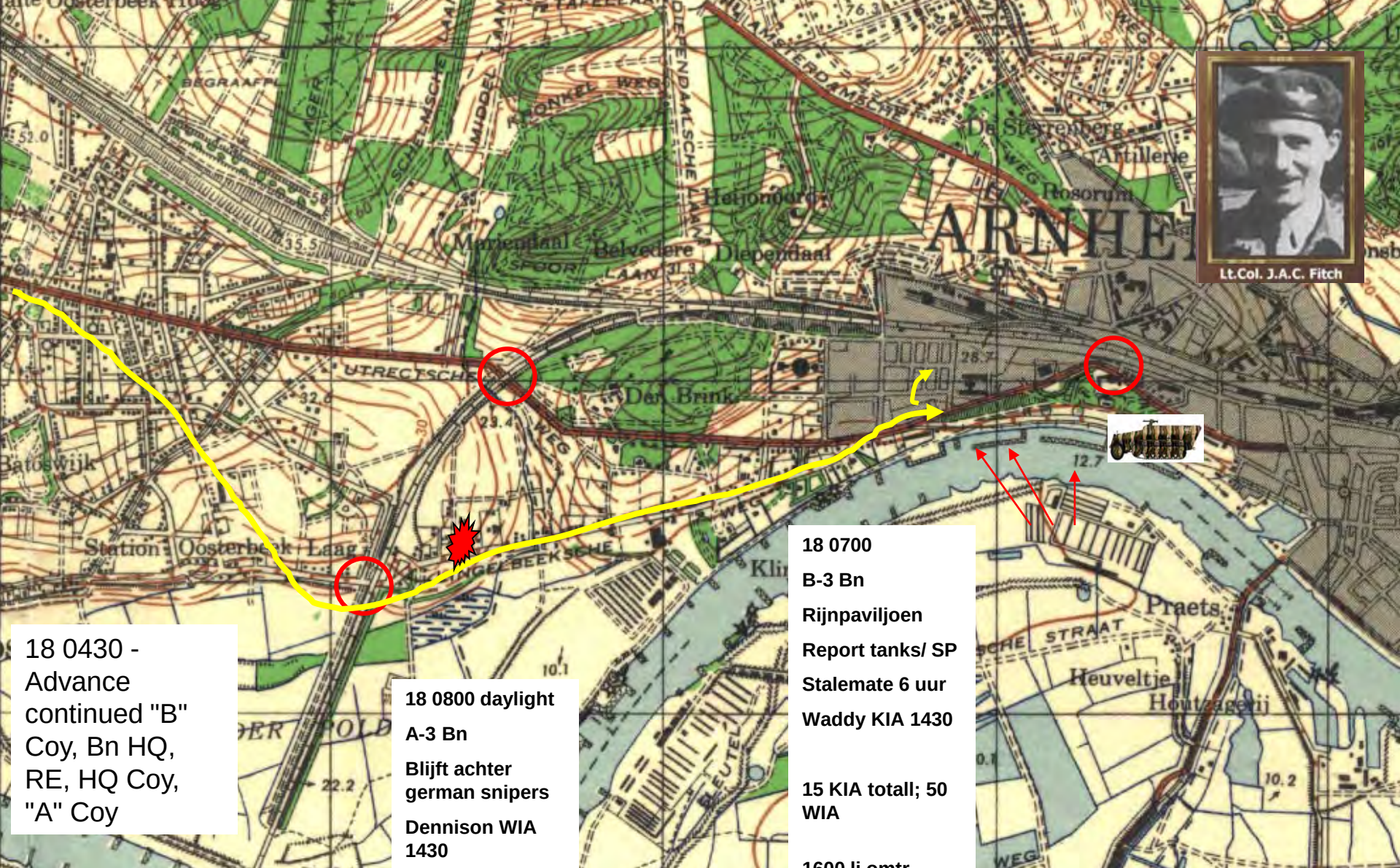
QED

- **Het vervolg van de opmars van 1 en 3 Para op maandagmorgen** (*Erik Jellema: 5 minuten*)

- 3 Para arriveert rond 0700 uur bij het Rijnhotel. Mist op dat moment zijn Ccoy (die zit bij 2 Para op de brug), maar ook zijn Acocoy. Hoe kan dit en waarom houdt LTC Fitch halt bij dagaanbreken? Hoe lang houdt hij halt?
- 1 Para verliest veel tijd bij de onderdoorgang spoorlijn bij Oosterbeek-Laag. Eind van de middag arriveert LTC Dobie pas bij het Rijnhotel. Waarom maakt hij geen contact met 3 Para?

Lt.Col. J.A.C. Fitch

18 0430 -
Advance
continued "B"
Coy, Bn HQ,
RE, HQ Coy,
"A" Coy

18 0800 daylight
A-3 Bn
Blijft achter
german snipers
Dennison WIA
1430

18 0700
B-3 Bn
Rijnpaviljoen
Report tanks/ SP
Stalemate 6 uur
Waddy KIA 1430

15 KIA totall; 50
WIA

1600 li omtr
beweging

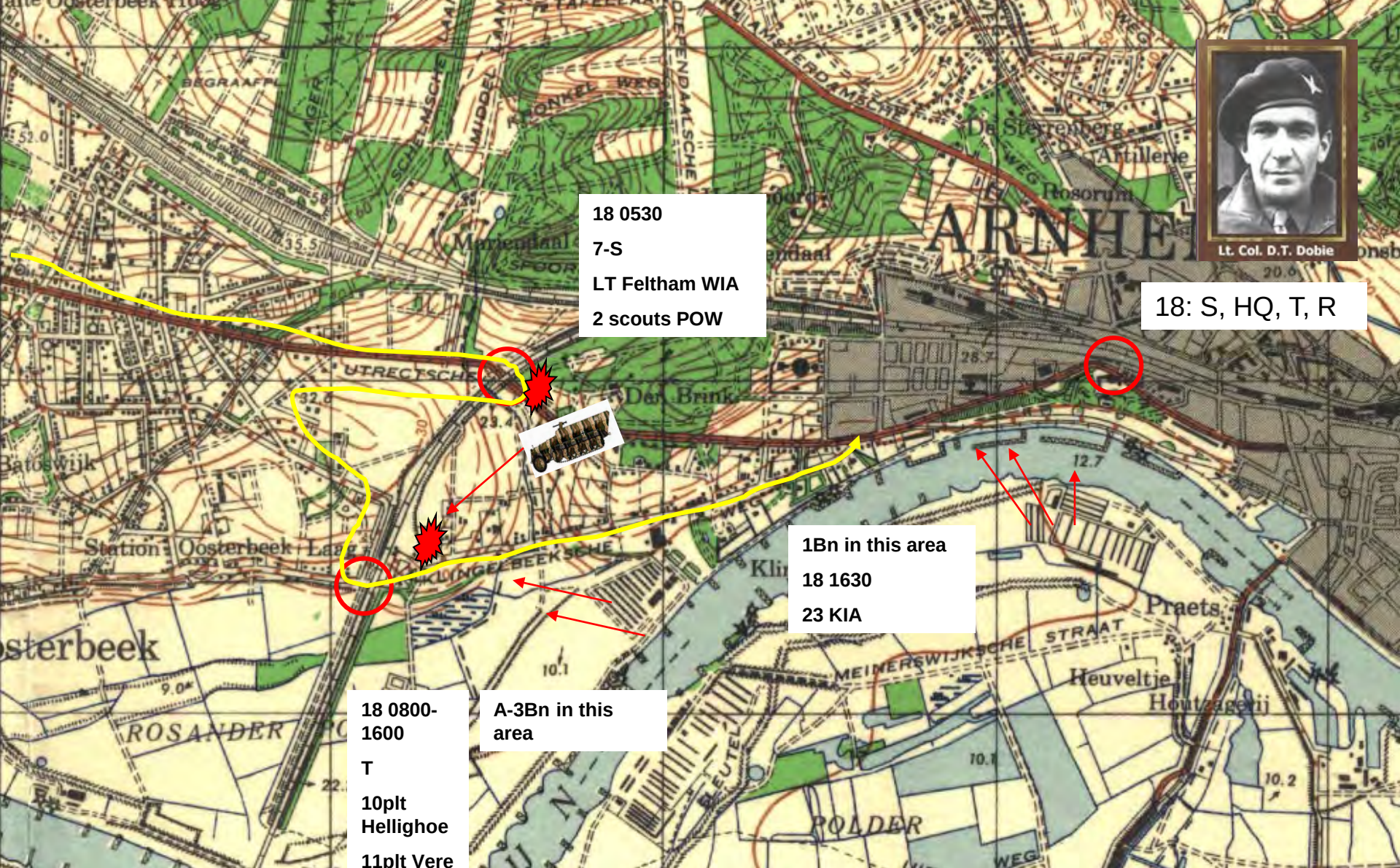
Wargame Lombok 11 mei 2018

- **Het vervolg van de opmars van 1 en 3 Para op maandagmorgen** (*Erik Jellema: 5 minuten*)
  - 3 Para arriveert rond 0700 uur bij het Rijnhotel. Mist op dat moment zijn Ccoy (die zit bij 2 Para op de brug), maar ook zijn Acoy. Hoe kan dit en waarom houdt LTC Fitch halt bij dagaanbreken? Hoe lang houdt hij halt?
  - 1 Para verliest veel tijd bij de onderdoorgang spoorlijn bij Oosterbeek-Laaag. Eind van de middag arriveert LTC Dobie pas bij het Rijnhotel. Waarom maakt hij geen contact met 3 Para?

Lt. Col. D.T. Dobie

18 0530
7-S
LT Feltham WIA
2 scouts POW

18: S, HQ, T, R

1Bn in this area
18 1630
23 KIA

18 0800-1600
T
10plt Hellighoe
11plt Vere Davies
Most cas by 1 sniper
T: 22 left

A-3Bn in this area

Wargame Lom mei 2018

QED

Wargame Lombok 11 mei 2018

- **Waarnemend commandant 1 Airborne Division besluit tot versterken.***(Erik Jellema: 5 minuten)*

- LTC MacKenzie, chef staf van 1 AB Division, is wel op de hoogte van situatie 1 Para Bde.

- Neemt contact op met BG Hicks waarna Hicks als acting divisiecommandant twee besluiten neemt:
  - B en Dcoy South Staffords onmiddellijk naar Arnhem en daar onder bevel van 1 Para Bde.
  - A en Ccoy Staffords volgen direct na hun landing
  - 11 Para wordt eveneens onder bevel van 1 Para Bde gesteld direct na de landing.
- 2 Battalion South Staffords arriveert met eerste elementen om 1730 bij garage Arnhem. Maakt contact met LTC Dobie.
- Acoy arriveert om 2330. Ccoy pas rond 0600 uur op dinsdagmorgen.
- 11 Para arriveert eveneens pas rond 2330 uur. Waarom heeft dit bijna 9 uur geduurd, gerekend vanaf de landing 2nd shift om 1500 uur?

o LTC MacKenzie, chef staf van 1 AB Division, is wel op de hoogte van situatie 1 Para Bde.

Waarschijnlijk geïnformeerd via artillerie div co net

Opvolging in commando was afgesproken

MacKenzie niet geautoriseerd troepen te bevelen→

18 0800: MacKenzie verzoekt Hicks commando op zich te nemen

18 0915 Brig Hicks in Hartenstein

18 0930 Hicks draagt 2nd South Staffords (60%) om 1st Para Bde te versterken (empty gesture)

18 1400 Hicks besluit 11th Bn ook op te dragen zich te melden bij 2nd SS

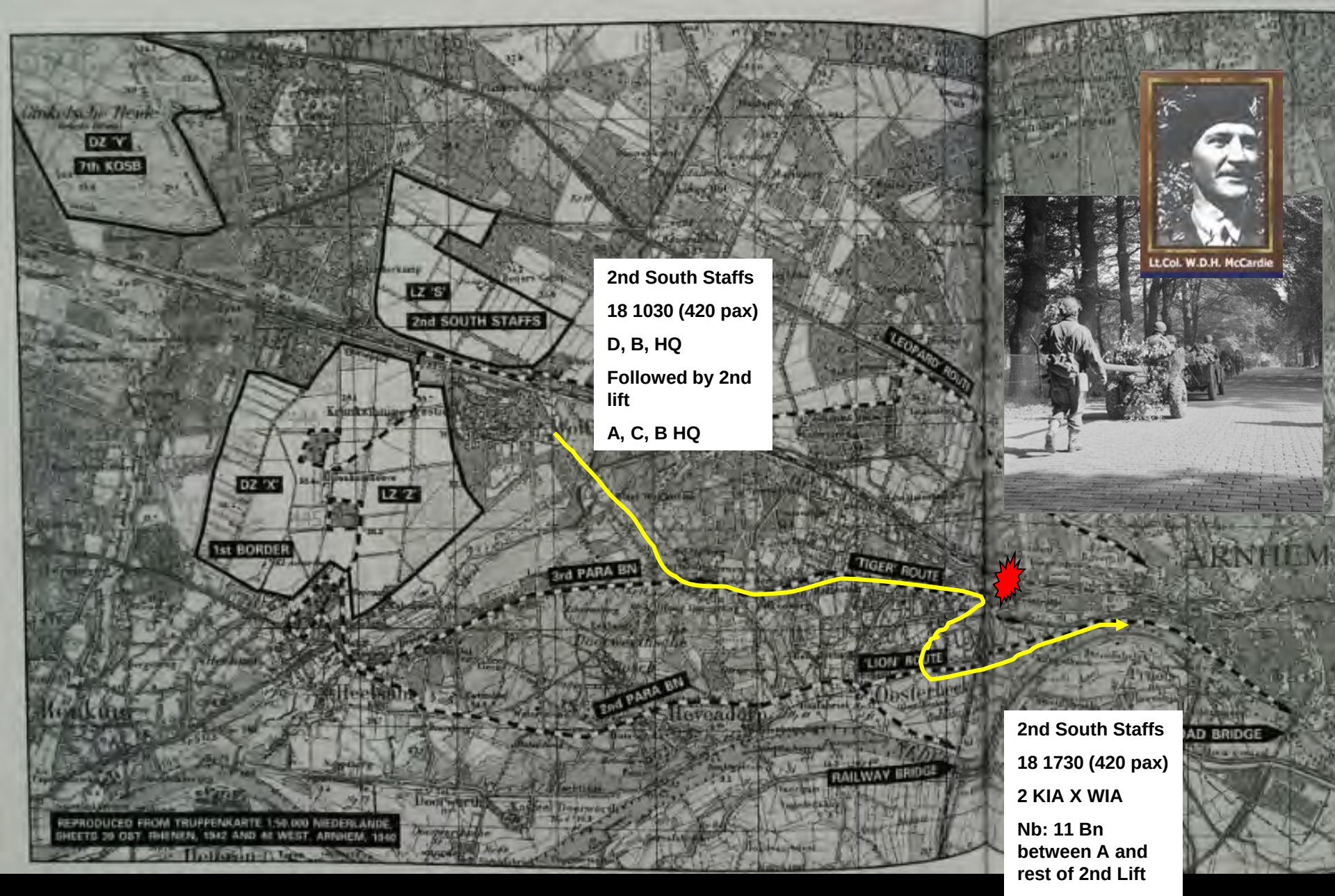

18 1530-1600 11th Bn sets off

2400-Discussie tussen Hackett en Hicks

No overall commander on scene in Lombok

2nd South Staffs
18 1030 (420 pax)
D, B, HQ
Followed by 2nd
lift
A, C, B HQ

Lt. Col. W.D.H. McCardie

2nd South Staffs
18 1730 (420 pax)
2 KIA X WIA
Nb: 11 Bn
between A and
rest of 2nd Lift

Wargame Lombok 11 mei 2018

11th Battalion
18 1530 (571 pax)
A, HQ, B, HQ
COY, C

18 1900 at
Hartenstein

18 2230

Continue

Gilchrist: nice
afternoon walk
followed by
sitting on our
backsides

18 2330 at
garage meeting
1st Bn &
McCardie 2nd SS

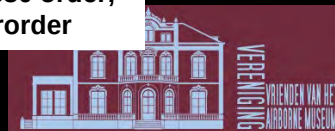
End O-Gp

0100 withdraw

0230 continue

2330-0330 order,
counterorder

Wargame Lombok 11 mei 2018

QED

EXTRA

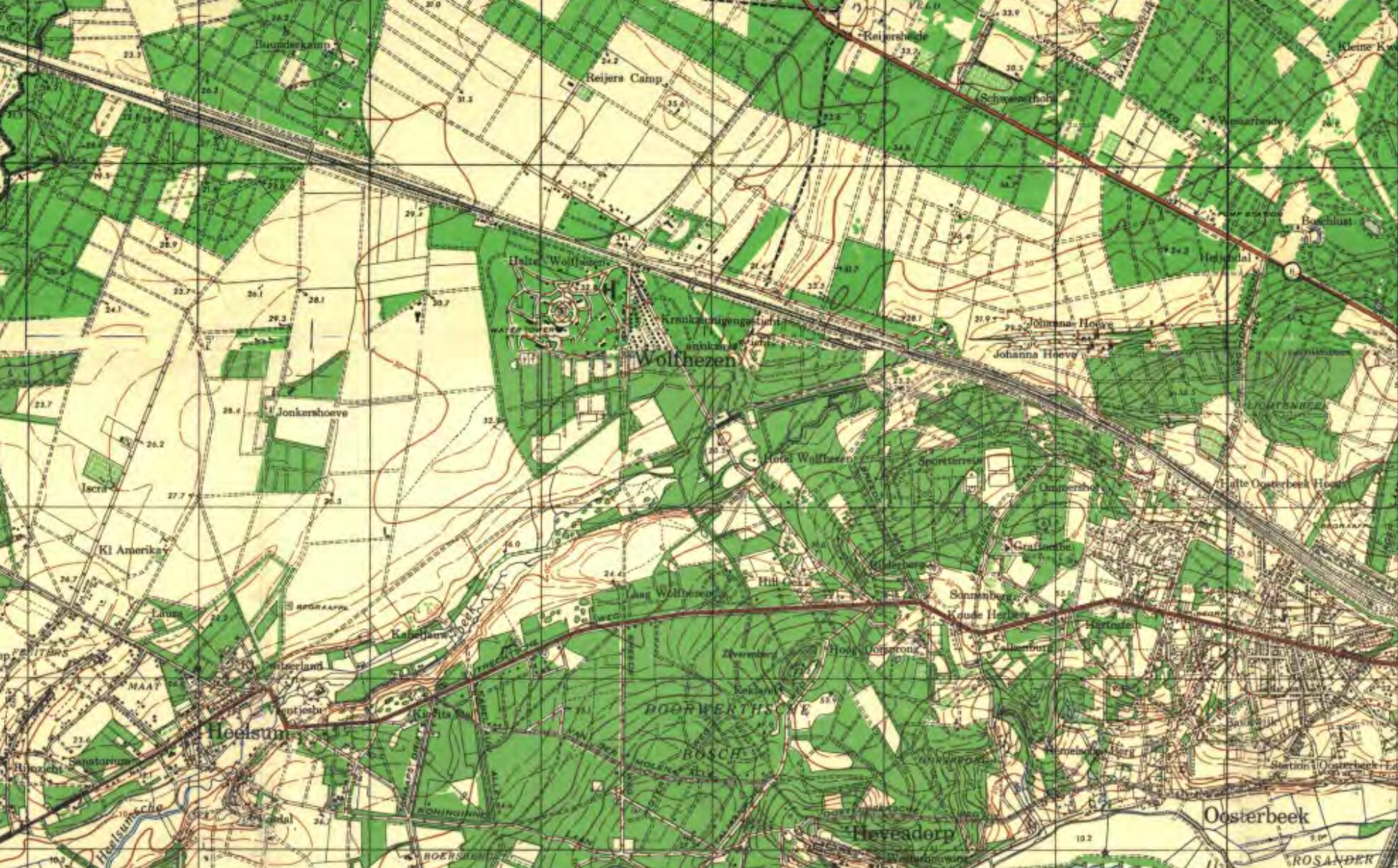
Wargame Lombok 11 mei 2018

Wargame Lombok 11 mei 2018

Wargame Lombok 11 mei 2018

Wargame Lombok 11 mei 2018

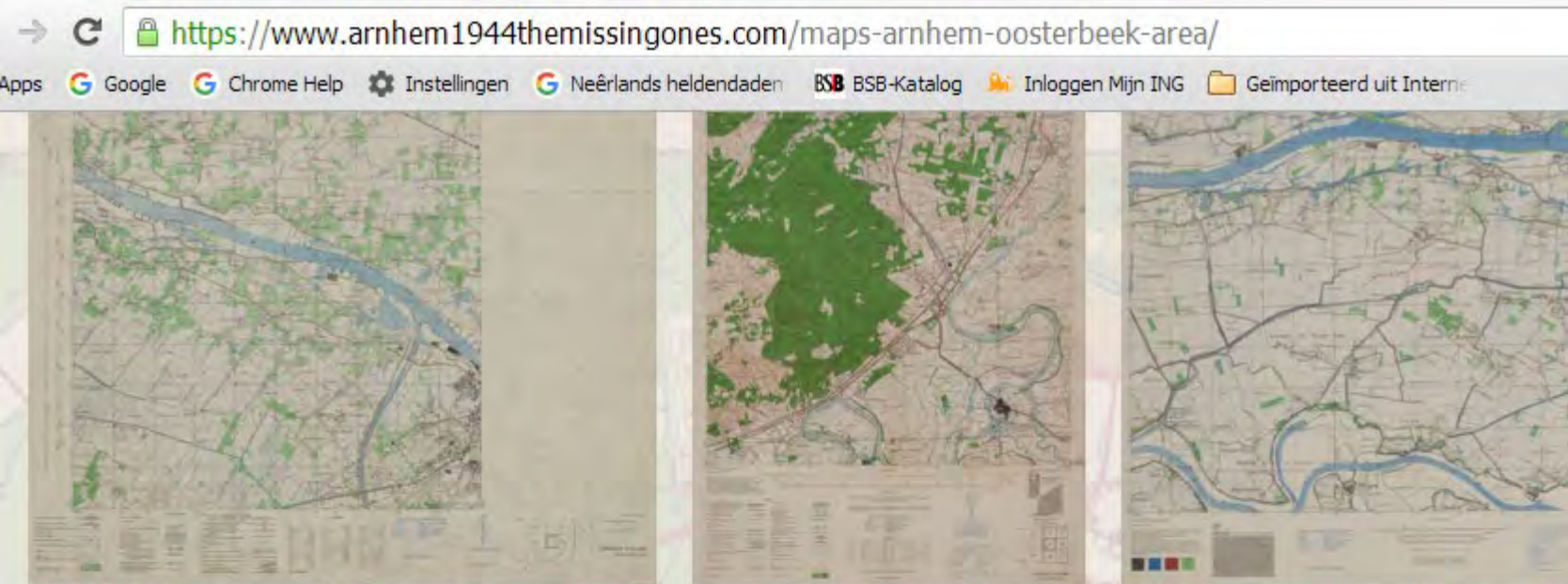

Gelders Archief 1506-8162 Arnhem 1945

<https://www.arnhem1944themissingones.com/maps-arnhem-oosterbeek-area/>

· VILLA · PARK · VALKENIERS · BOSSCHEN ·

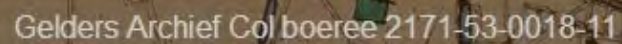
———— GEPROJECTEERDE · VILLATERREINEN ·
 ■ GEPROJECTEERDE · DE BOUWING ·
 ■ BESTAANDE · DE BOUWING ·
 0 10 20 40 60 80 100 120

[illegible]

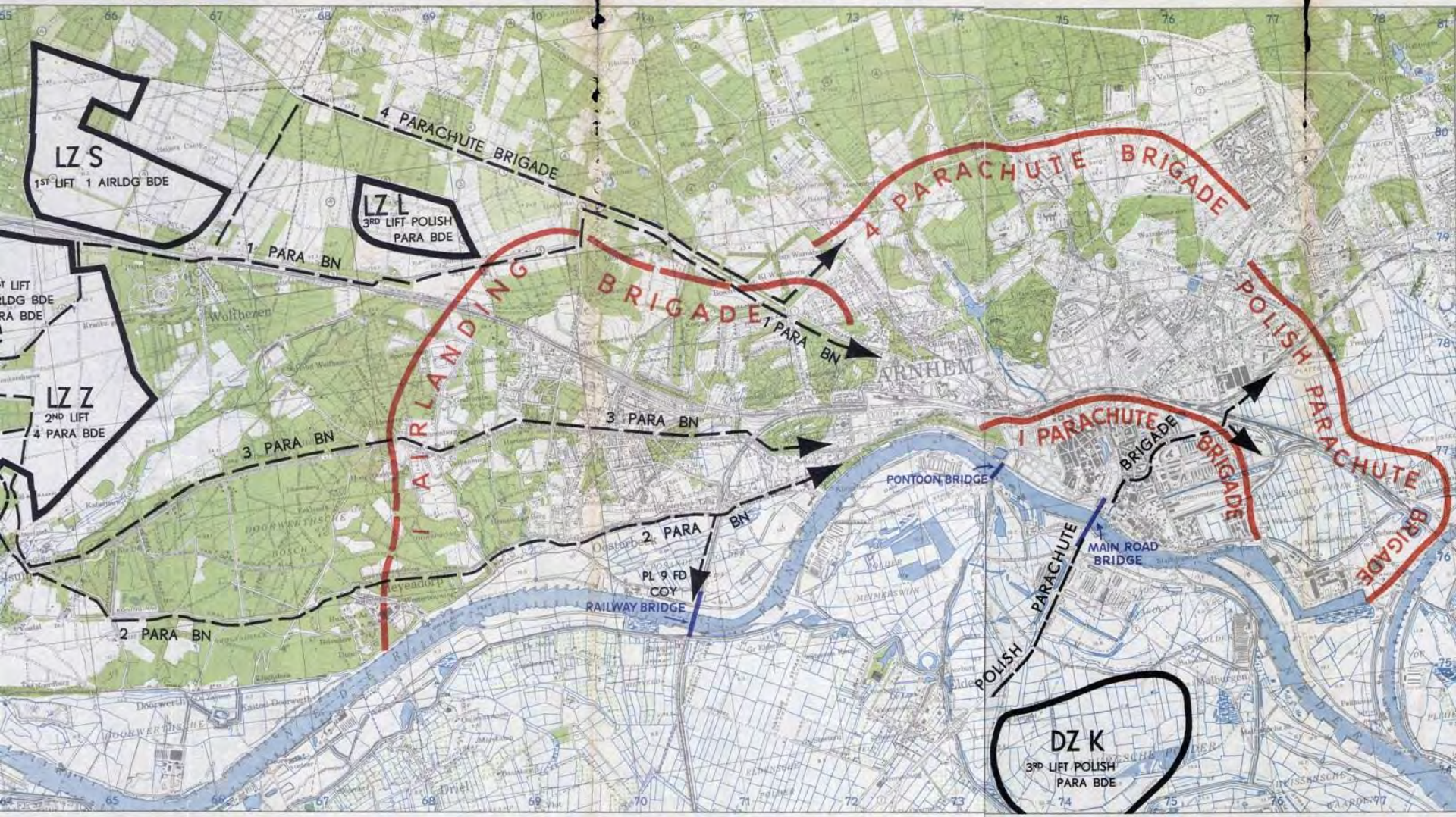

De Duitse reacties

Deel 1

Sterkte 9 SS Pz Div op 17 Sep 44 (volgens Fürbringer)

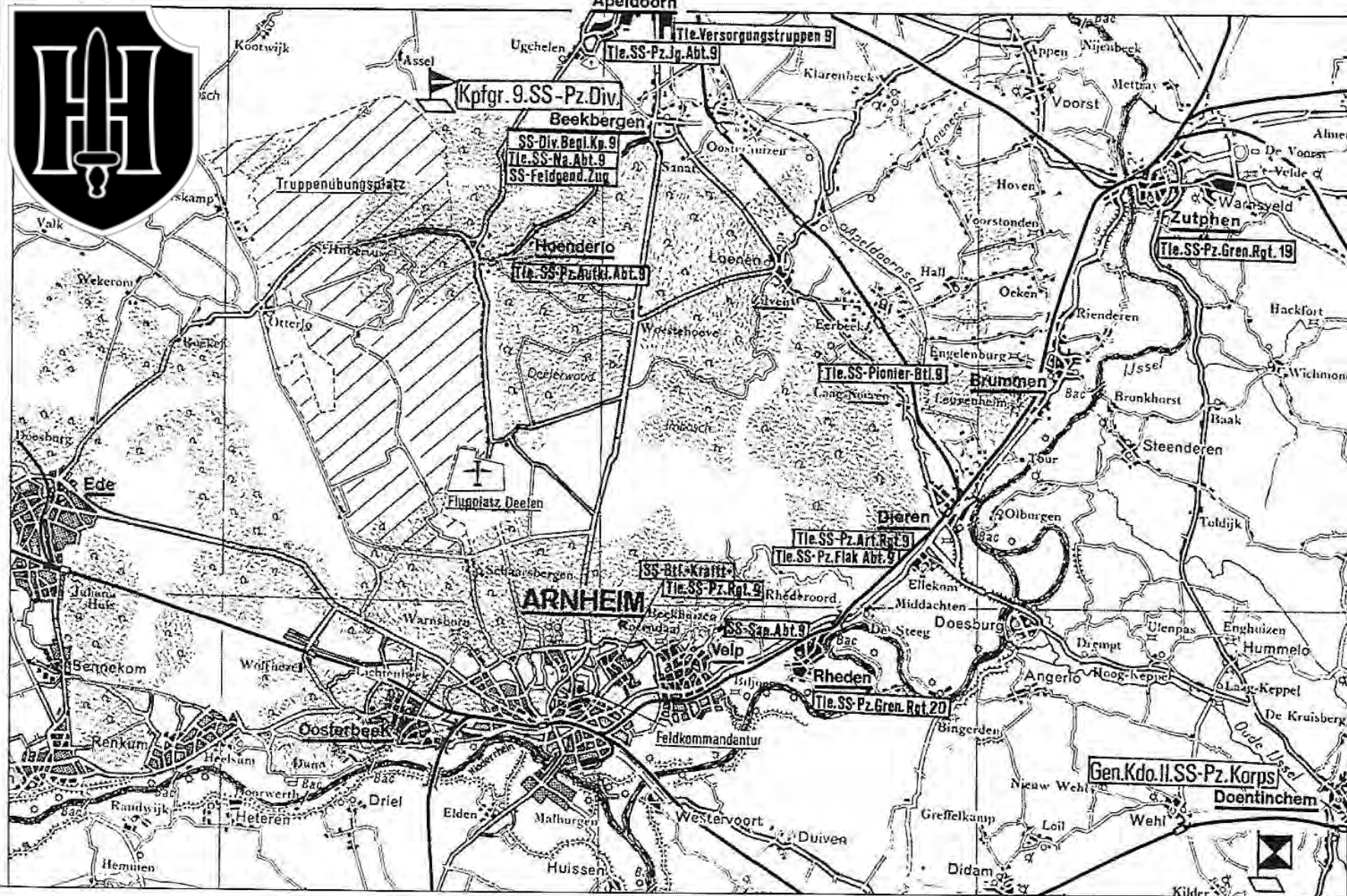

Gliederung der Kampfgruppe « Hohenstaufen » bei Arnheim

Die Alarmeinheiten der 9. SS-Panzer-Division, die erst am Ende der Transportbewegungen ins Reich verladen werden sollten, gliederten sich am 16. September 1944 wie folgt :

- Kleine Führungsstaffel unter Obersturmbannführer Harzer.
- Divisions-Begleitkompanie : etwa 120 Mann
- 1 Zug der SS-Feldgendarmerie-Kompanie 9 : 60 Mann
- 2 Alarmkompanien des SS-Panzer-Regiments 9 : 1 Kompanie Panzerbesatzung als Infanterie, 1 Kompanie aus Versorgungsdiensten.
- 2 Alarmkompanien des SS-Pz.Gren.Rgts. 19 : ohne schwere Waffen,
- 2 Alarmkompanien des SS-Pz.Gren.Rgts. 20 : ohne schwere Waffen,
- 2 Alarmkompanien des SS-Pz.Gren.Art.Rgts. 9 : ohne Geschütze, als Infanterie,
- 3 Kompanien der SS-Pz.Aufkl.Abt. 9 : etwa 400 Mann mit SPW und Panzerspähwagen,
- 1 Kompanie der SS-Panzerjäger-Abt. 9 : 120 Mann ohne Geschütze, als Infanterie,
- 1 Kompanie der SS-Flak-Abt. 9 : mit 4 Flak 2 cm, der Rest als Infanterie,
- 1 Kompanie des SS-Pz.Pionier-Btls. 9 : 60 Mann als Infanterie
- 1 gemischte Kompanie der SS-Nachr.Abt. 9 : etwa 80 Mann für den Nachrichtenverkehr,
- 1 Kompanie der SS-Nachschubtruppen 9 : für die Versorgung, teils als Infanterie,
- 1 Kompanie des SS-Wirtschafts-Btls. 9 : für die Versorgung, 70 Mann als Infanterie,
- 2 Kompanien der SS-Sanitäts-Abt. 9 : als Sanitätstruppe

Unterkunftsraum der Alarmeinheiten der 9. SS-Pz.Div. »Hohenstaufen« am 17.9.1944

Locaties en verplaatsingstijden naar Arnhem station

- KG Gefechtstand – Beekbergen
- SS PzReg 9- Kazerne Arnhem (N)
- SS PzGren Reg 19 – Zutphen
- SS PzGren Reg 20 – Rheden
- SS PzArt Reg 9 – Dieren
- SS Flak Abt 9 – Dieren
- SS PzPi Btl 9 – Loenen & Zilven
- SS PzJg Abt 9 – Wormen (A'doorn)
- SS Pz AA 9 – Hoenderloo
- SS Versorgungstruppen – A'doorn
- SS San Abt 9 - Velp
- (Hemelsbreed x 1,5 //max 40 km/u)
- via Velp naar Arnhem (Heselbergh)
- ?
- 45 km – 70 min
- 15 km – 25 min
- 22 km – 35 min
- 22 km – 35 min
- 25 km – 40 min
- 35 km – 50 min
- 36 km – 55 min
- 40 km – 60 min
- 10 km – 15 min

Duitse reactie (1): HQ HGp B

General-Feldmarschal (WH)
Walter Model

- 14/9 in Oosterbeek
  - Führungsstaffel (Parkhotel & Tafelberg)
  - Verder: HQ-Btl & Btl Heeres Nachrichten Reg 605
  - Oberquartiermeisterstaffel in Terborg
- 17/9 11.00 stafbespreking
- 17/9 13.00 aanvang lunch
- 17/9 13.45 1A Oberst von Tempelhoff weggeroepen,
- 17/9 14.00 terugkomst: *Fallschirmjäger Alarm!*
- Reactie GFM Model: *“Alles raus – treffpunkt Terborg”*
- Opdracht aan HGp B - 1A: Alarm aan alle eenheden!
- GFM Model en CdS Gdl Krebs in PKW weg (escorte / kaart?)
- Via Arnhem (FK 642) naar Doetinchem
- 17/9 15.00 GFM Model in Doetinchem
- 17/9 17.00 Führungsstaffel operationeel in Terborg
- 17/9 20.00 locatie Oosterbeek bijna leeg.

NB: Duitse tijden (UK = -1 uur)

Duitse reactie (2): II SS Pz AK

SS-Obergruppenführer &
General der Waffen SS
Wilhelm Bittrich

- 7/9 HQ II SS Pz AK in Doetinchem op Slangenburg met FluKo (Flugmelde-Leitkompanie 19 / Ln Rgt 211)
- 17/9 13.00 Eerste melding via FluKo van luchtlandingen
- 17/9 13.40 1^e opdracht aan ondercommandanten:
  - *"KG Hohenstaufen ist mit alle zur Verfügung stehenden Alarmeinheiten auf Arnheim zu marschieren"*
- 17/9 15.00 GFM Model op locatie II SS Pz AK
- GFM Model stemt in met genomen acties
- II SS PzAK direct onder bevel van HQ HGp B
- GFM Model: wat verder nog nodig? *Panzer!*
  - 280 Sturmgeschütz Brigade
  - 506 Schwere Panzer Abteilung

Duitse reactie (3): HQ SS PzDiv 9

SS-Obersturmbahnführer
(luitenant-kolonel)
Walter Harzer

- 7/9 aankomst in Beekbergen
- Ostubaf Harzer = stellvertretende Kommandeur & 1A / Stab 9 SS Pz Div
- 12/9 start verplaatsing naar omg SIEGEN / 38 treinen (nu 2.500 man)
- 17/9 plan: laatste pantservoertuigen naar Duitsland (SS Pz AA 9)
- 17/9 11.00 op appèl in Hoenderloo bij SS PzAA 9 ivm uitreiken Ritterkreuz EK aan HStuf Gräbner
- 17/9 13.40 gealarmeerd door II PzAK & Kdr PzPiBtl 9 HStuf Möller. Alle overige eenheden gealarmeerd (gros: zg. Alarm Kompanien)
- 17/9 16.00: van II SS PzAK; “ *Divisions Gruppe Harzer sammelt in Raum Velp und stellt sich so bereit, dass von dort ein Angriff gegen den bei Oosterbeek, westlich Arnheim gelandeten Feind - in etwa Brigade starke - angetreten werden kann. Vorgeschoberener gefechtstand ist in Velp einzurichten.*”
- Alarmeenheden SS Pz Div 9 worden geconcentreerd langs weg Arnhem-Ede en Arnhem-Utrecht (m.a.w. er zijn bevelen uitgegeven: wie / waar)
- 17/9 17.00: in Velp. Bevelsontvangers daar melden.
- 17/9 17.30: opdracht van II SS PzAK: *KG 9 SS Pz Div wirft den in Arnheim eingedrungenen Feind angriffsweise nach Westen, später auf den Niederrhein zurück. Trennungslinie: Velp (9) – Strassenbrücke Arnheim (9) – Niederrhein nach Westen.*

Duitse reactie (4): SS PzPiBtl 9

SS-Hauptsturmführer
(kapitein) Hans Möller

- 7/9 gearriveerd in Loenen/Zilven (120 man/5 SPW)
- 17/9 12.00 lunch + zondagmiddag-wandeling
- 17/9 +/- 13.40 spot para's rg Arnhem (+/- 20 km?)
- 17/9 14.00 naar Div HQ Beekbergen (7 km / 10 min?)
- Eigen eenheid:
  - Verk gp onmiddellijk naar Arnhem / Oosterbeek
  - Rest zsm gereed maken voor inzet (inb 2 SPW)
- Opdracht van 9 Div: *"gelandeten Feind in Osterbeck entlang der Hauptstrasse Arnheim-Renkum-Utrecht unverzüglich angreifen"*
(= Utrechtsestraat / Utrechtseweg)
- 17/9 15.30 terug bij eenheid. Geen verkenningsresultaat.
- 17/9 16.00 Vertrek!
- 17/9 16.30 noordrand Arnhem (Apeldoornseweg?)
- 17/9 17.00 omg NS Station, begin opmars/aanval (N & Z spoor)
- 17/9 18.00 vuurcontact zuidwest van St. Elisabeth Gasthuis

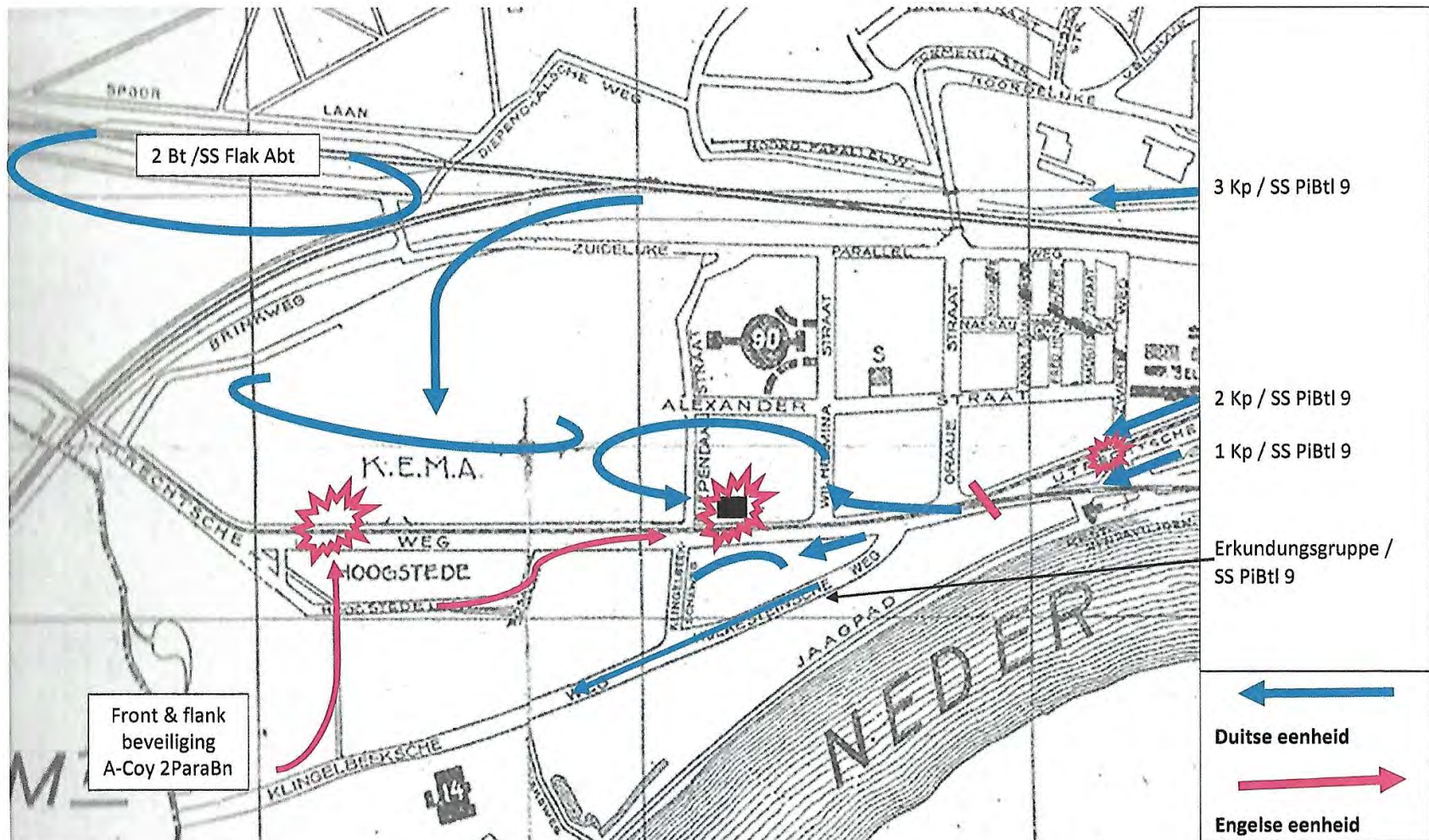

LOMBOK 1944

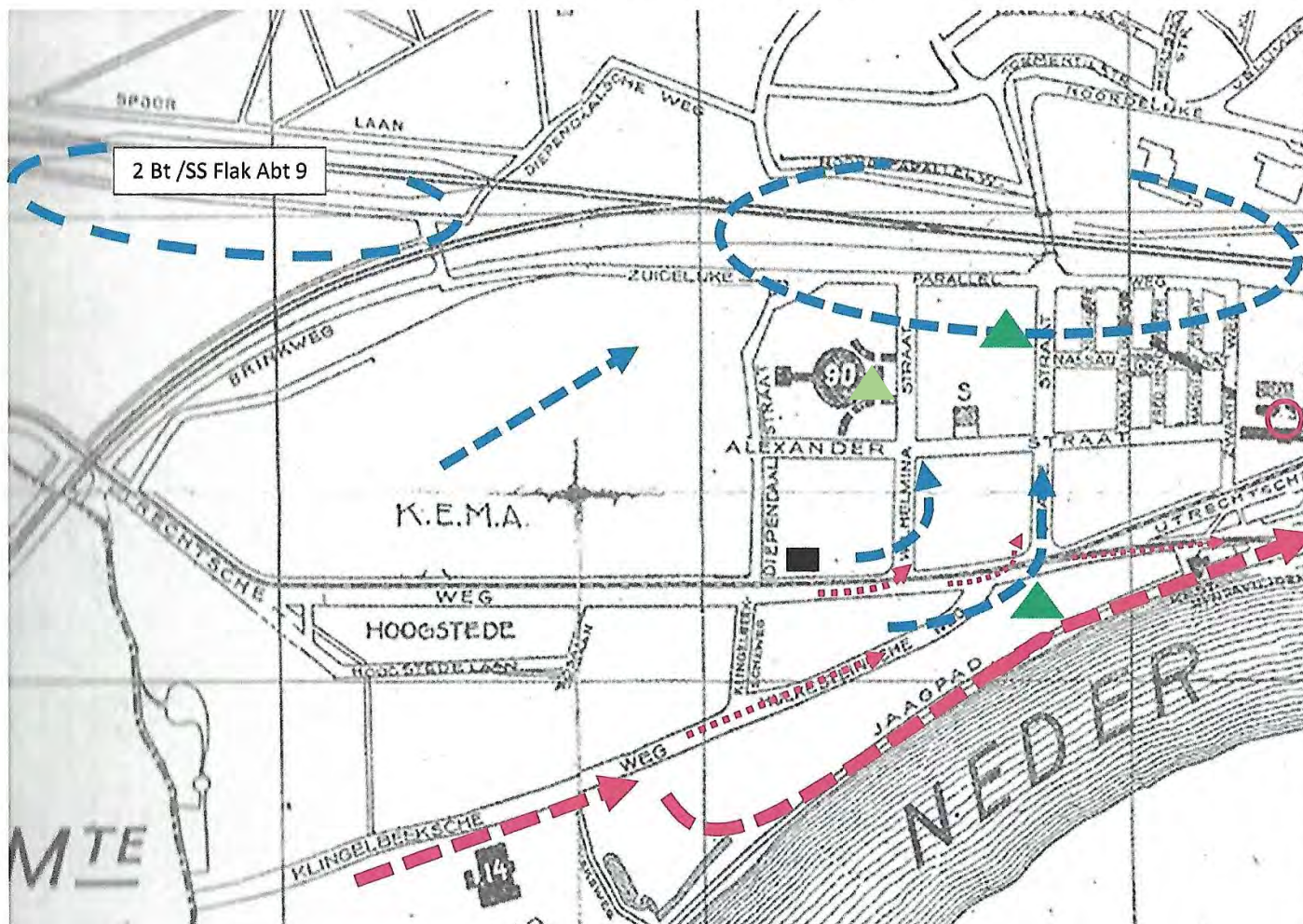

SITUATIE 17 SEPTEMBER: 18.30 – 19.15 UUR

SITUATIE 17 SEPTEMBER: > 19.15 UUR

Kdr SS PiBtl 9:
"ein-igelen"
+
versterking aanvragen

▲ locatie verhaal
van burgers

16th Parachute Field
Ambulance bereikt
zonder problemen
Elizabeth Gasthuis om
ongeveer 21.00.

19.15: 2 Para Bn:
linkerflank beveiligen
en snel door naar de
Rijnbrug. Gevolgd door
colonne HQ 1 Para Bde

Duitse eenheid

Engelse eenheid

Duitse reactie (5): SS PzGren A&E Btl 16

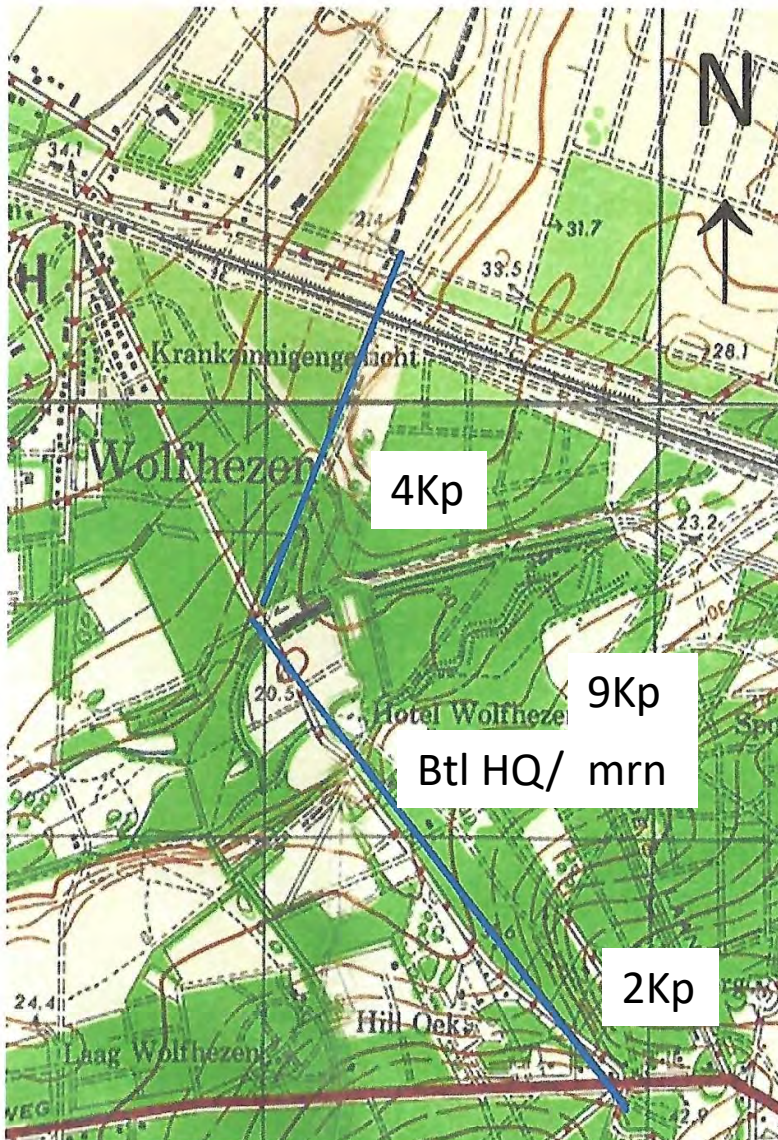

SS-Hauptsturmführer
(kapitein) Sepp Krafft

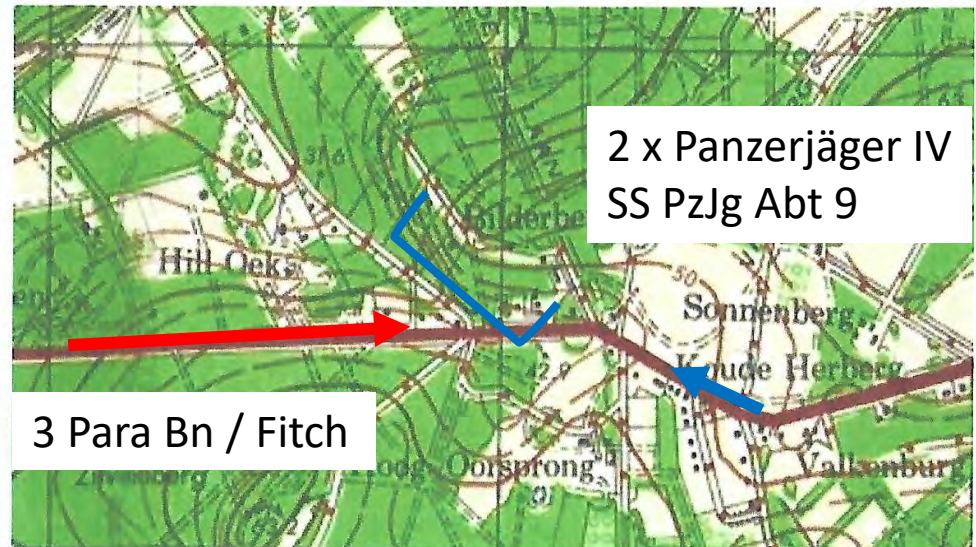
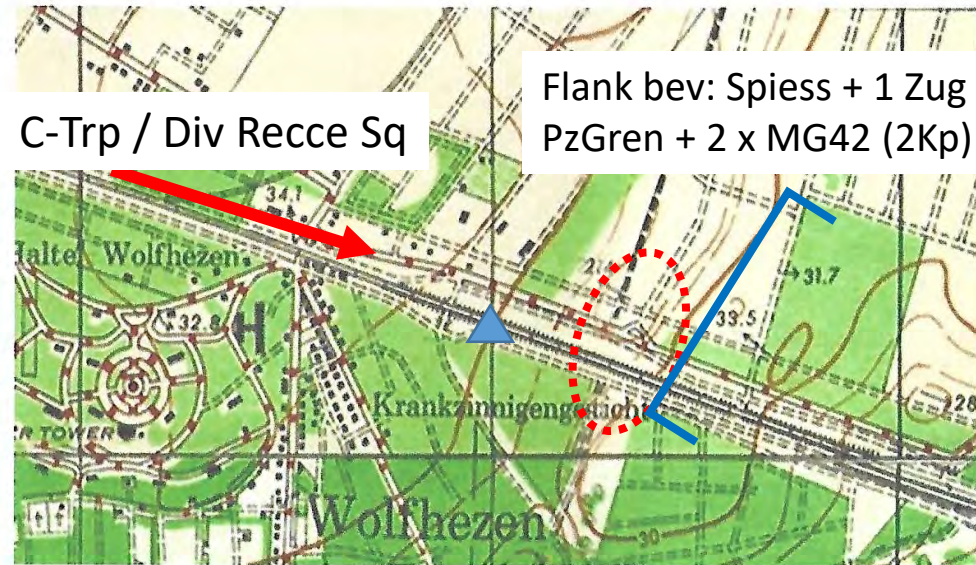
- 4/9 Opdrachten:
  - verplaatsen deel eenheid van omg LEIDEN naar omg ARNHEM
  - opdracht opleiden 1000 nwe rekruten
  - “ 3 x Planungsaufgaben”, o.a. **voorbereiden optreden tegen para's**
- 9/9 in omg Oosterbeek / Arnhem aanwezig
- 17/9 12.00 gealarmeerd door bombardementen in Arnhem.
Waarschuwingsbevel naar onder-commandanten
- **17/9 13.40 Fallschirmjäger Alarm!**
- 17/9 13.45 Bevelsuitgifte / inrichten van een grendel van spoorbaan oost van Wolfheze tot kruising Wolfhezerweg-Utrechtseweg. Sterkte: 3 x Kp; 13/73/349; zware wapens.
- **17/9 16.15 “Sperrlinie fertig!”** melding aan Gdl von Tettau (Chef Ops bij Wehrmachtsbereich Niederlande).
- 17/9 16.45: 4Kp stopt Div Recce Sq (*coupe de main*) en omweg 1 Para Bn
- 17/9 17.00: 2Kp stopt 3 Para Bn (totale vertraging 171700 - 180400 uur)
- 17/9 19.47: zon onder / invallende duisternis (GMT+2)
- 17/9 21.00: breekt gev af en valt terug naar spoorovergang Oosterbeek en bereikt KG von Allworden (circa 17/9 23.00).

GRENDDEL SS PzGren AuE Btl 16 (HStuF KRAFFT / 171530-172130 Sep 44)

11-5-2018

(C) BTA44

89

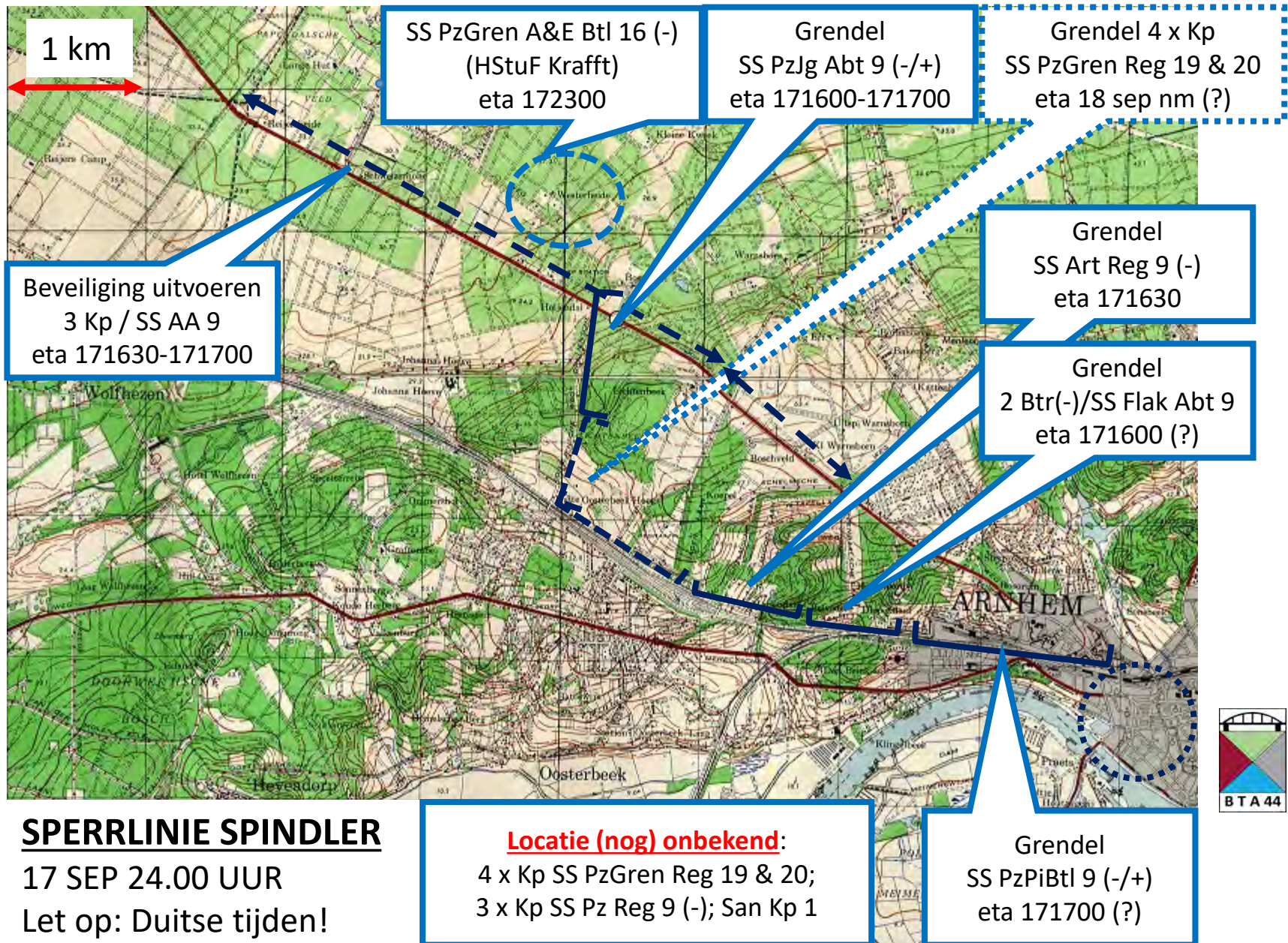

Duitse reactie (6): Pz Art Reg 9

SS-Obersturmbahnführer
(luitenant-kolonel)
Ludwig Spindler

- Pz Art Reg 9: geen kanonnen, wel 120 man (als inf)
- Beveiligt:
  - spoorbrug Schelmseweg
  - spoortunnel Mariëndaal
- HQ: villa Mariëndaal
- Krijgt alle alarmeenheden west van Arnhem onder bevel
- 17/9 17.30 krijgt hij de opdracht:
“mit diesem Verbänden entlang die Strassenzüge in Ost-West Richtung durch Arnheim hindurch auf Oosterbeek anzugreifen. Nach erreigung dieses Zieles sollte am Westrand in breiter front eine Sperrstellung zwischen dem von Nordosten angreifende SS-batallion Krafft und dem Niederrhein aufgebaut werden.”
- 17/9 24.00 :
“angriffsweise gegen stärkere Feindwiderstand der Westrand des Stadtkerns erreicht und befohle Sperrfront aufgebaut”

De Duitse reacties

Deel 2

280 Sturmgeschütz Brigade (WH)

- 14/4/44 Zware verliezen aan oostfront / Tarnopol
- Opnieuw aangevuld, uitgerust en oefenen in DK
- Fabrieksnieuwe Stug III & StuH III (optiek nog niet aanwezig)
- Sterkte 525 man / 33 StuG (75mm/L48) + 12 StuH (105mm) / 72 LKw & 6 Zg.Kw
- 17/9 vertrokken uit oefengebied Oksbol (Jutland) naar Aken
- 18/9 00.00 omg Hamburg / op trein / nieuws Arnhem
- GFM Model: 1 x Abt/280 naar Arnhem; versterken II SS Pz AK
- 18/9 24.00 (?) II Abt afgeladen in Bocholt (48 km van Arnhem)
- 19/9 08.00 II Abt/280 op Utrechtsestraat, Abt Kdr en 3 Btr à 3, 10 x StuG/StuH
- 19/9 09.00 ingezet voor tegenaanval Bovenover & Onderlangs
- 27/9 II Abt/280 Stug Brig vertrekt (8 x StuG – 2 x verloren)
- 29/9 trein beladen in Apeldoorn en naar omgeving Antwerpen (30/9)

De Duitse reacties

Deel 3

Duitse zwaartepunt / niveau

- HGp B : Behoud Aken & stabiliseren front
- II SS Pz AK :
  - Initieel : gebruik brug Arnhem en behoud brug Nijmegen
  - Na 21/9 : vernietigen BR bruggenhoofd noord van Rijn
- SS Pz Div 9 “Hohenstaufen”
  - Vernietigen BR bruggenhoofd noord van Rijn
  - Na 23/9 : zwpt zuid-oostelijke flank Oosterbeek “kessel”
- SS Pz Div 10 “Frundsberg”
  - Initieel : gebruik brug Arnhem en behoud brug Nijmegen
  - Na 21/9 : voorkomen aansluiting bruggenhoofd en bereiken Arnhem

C2 bij SS Pz Div 9

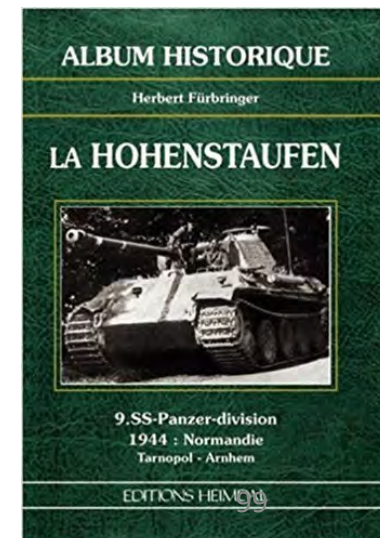
- Overall : waarnemend C-SS Pz Div 9:
  - OStuBaf Walter Harzer
  - 19.00.00 inb Westgruppe / Division von Tettau
- Gevecht in Arnhem:
  - OStuBaf Ludwig Spindler
- Gevecht Dreijenseweg:
  - HStuF Hans von Allworden

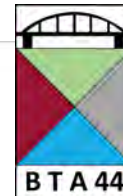
Vakgrenzen 9 – 10 SS Pz Div

- 171730 van II SS Panzer Armee Korps:
  - Lijn Velp (9Div) – Arnhem brug (9Div) – Rijn in w rg (pag. 425)
- 181200 (?) van II SS Panzer Armee Korps:
  - Lijn Velp (9) – Kruising noord van oprit brug Arnhem (10) – Rijn in w rg (pag. 430)
- 211800 (?) van II SS Panzer Armee Korps:
  - Lijn Velp (9) – Elst (10)

DEPLOYMENT SS PzDiv 10 "FRUNDSBERG" UNITS AT ARNHEM RHINE BRIDGE 17 Sep 24.00

1/1/21 SS PzGrenReg(-)
17.2400

2/1/21 SS PzGrenReg(-)
17.2400

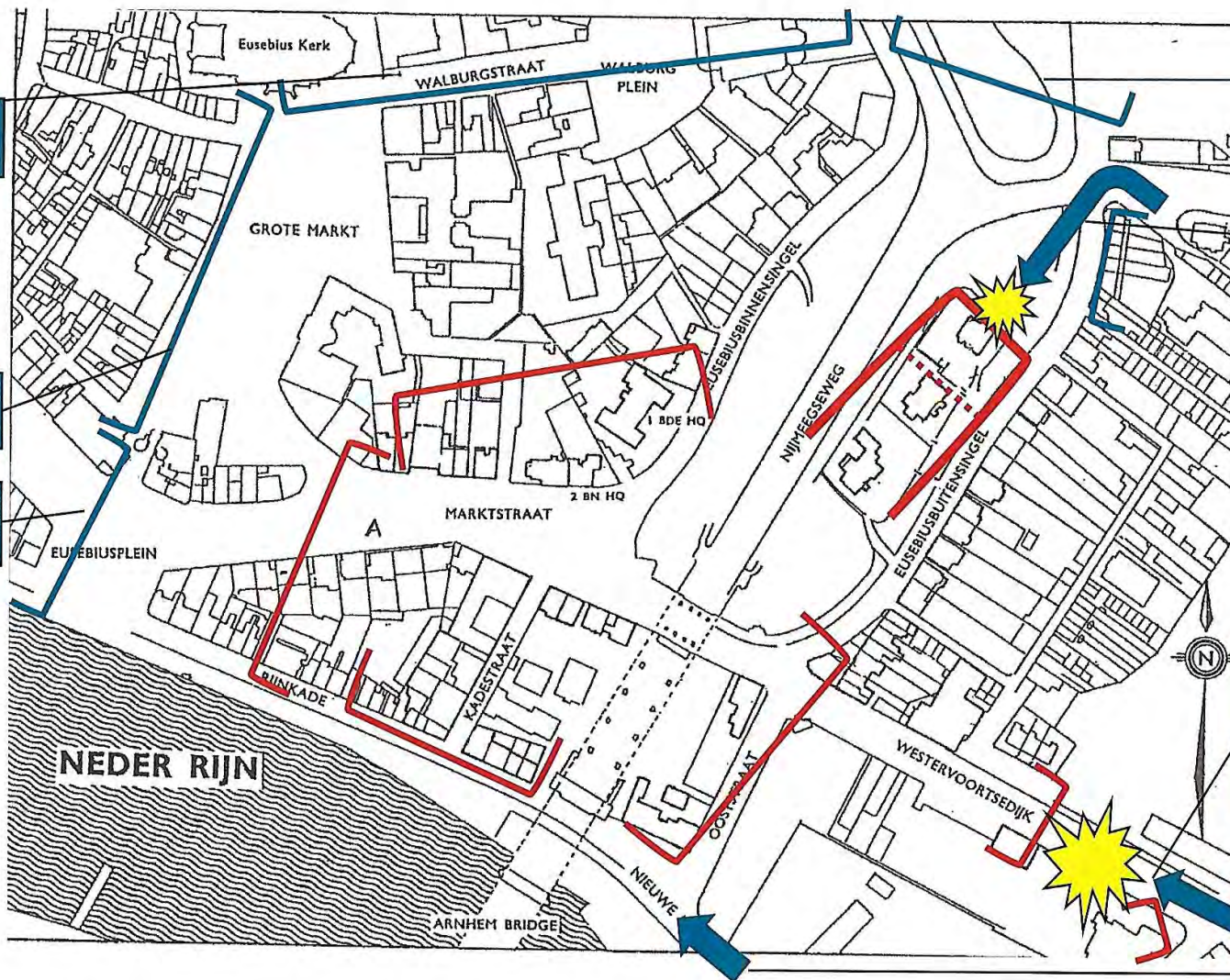
3/1/21 SS PzGrenReg (-)
17.2000

SS PzArt Reg 10 (-)
17.1800

(1Kp) SS AA 10
17.2000

1/22 SS PzGrenReg
17.2000.
Aflossing door PzGren
Ausb Btl 64 / Wehr-
kreis VI na 180400

PzGren Ausb Btl 64 +
PzKp Mielke / Pz A&E
Abt 11 18.1200

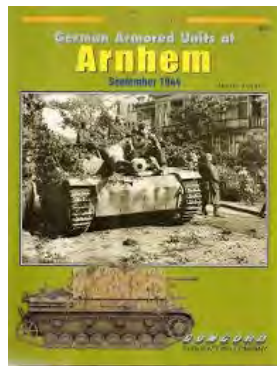
280 Sturmgeschütz Brigade (WH)

Inzet 19/9

Verdeling initieel 19/9:

- Organieke verband handhaven:
  - 1 x btr (3x) naar KG von Allworden / Oosterbeek;
  - KG Harder & KG Möller elk: 1 x btr (à 3) + Kdr 280 (N)
- Op basis foto's Kriegsberichter (zie Kampfraum Arnheim):
  - 2 x 5 lijkt mogelijk (basis foto's op pag. 167/168?)
  - KG Möller in latere fase ob KG von Allworden

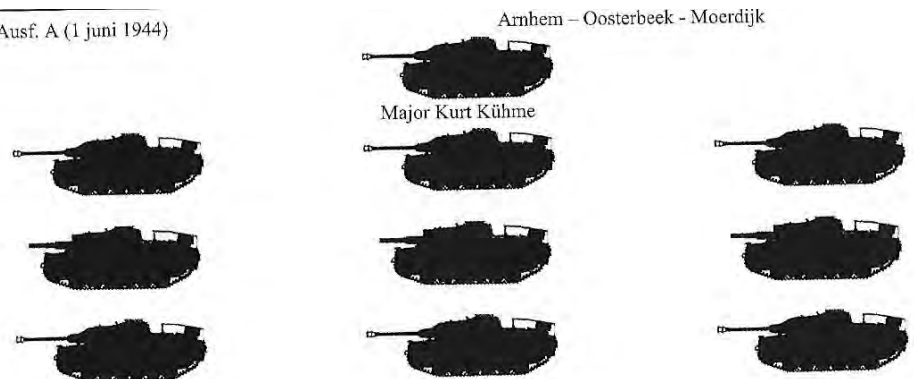

Sturmgeschütz-Brigade 280 K.St.N. 446 Ausf. A (1 juni 1944)
Gruppe-Führer
StuG.III

1.Zug
3 x StuG.III

2.Zug
3 x StuH.42G

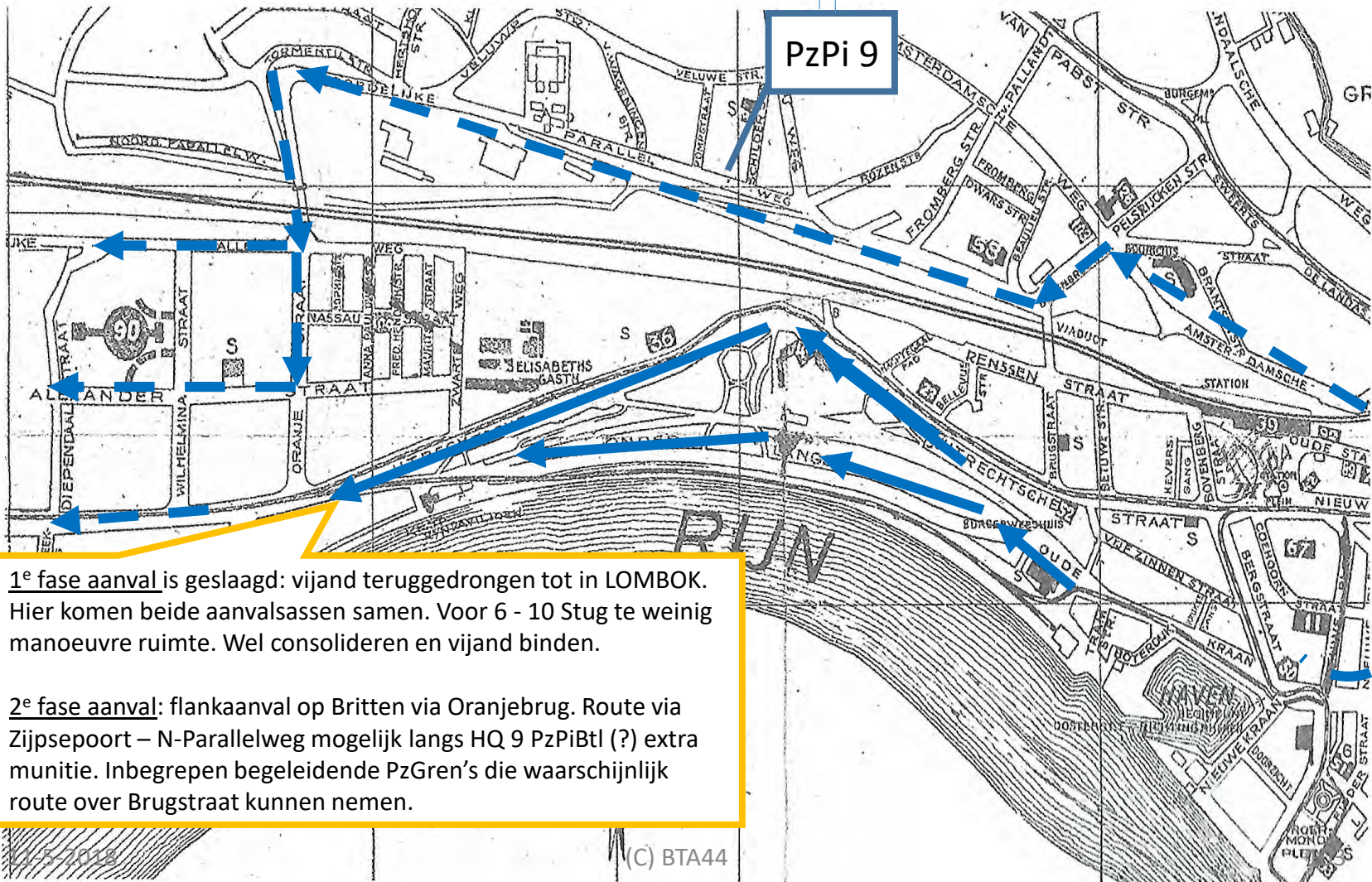
3.Zug
3 x StuG.III

280 Sturmgeschütz Brigade (WH)

Inzet 19/9

1^e fase aanval is geslaagd: vijand teruggedrongen tot in LOMBOK. Hier komen beide aanvalsassen samen. Voor 6 - 10 Stug te weinig manoeuvre ruimte. Wel consolideren en vijand binden.

2^e fase aanval: flankaanval op Britten via Oranjebrug. Route via Zijpsepoort – N-Parallelweg mogelijk langs HQ 9 PzPiBtl (?) extra munitie. Inbegrepen begeleidende PzGren's die waarschijnlijk route over Brugstraat kunnen nemen.

280 Sturmgeschütz Brigade (WH)

Inzet 19/9

- Effect Britse AT-grendel bij Rijnhotel: vertragen aanval. Als munitie op is kan Duitse aanval voorgezet worden
- StuG's schakelen AT-kanonnen in Lombok snel uit.
- Geen StuG's uitgeschakeld.

© Gelders Archief

De Duitse reactie:

“Deutschlands letzter Sieg”